

Nové Bratrské Listy

III/2002, IV. ročník

*"Vytrvejme v běhu,
jak je nám uloženo,
s pohledem upřeným na
Ježíše, jenž vede naši víru
od počátku až do cíle."*

z obsahu:

*Nejsme poraženi
Charismata v obecné církvi*

Na čem záleží

Předbělohorská krize JB

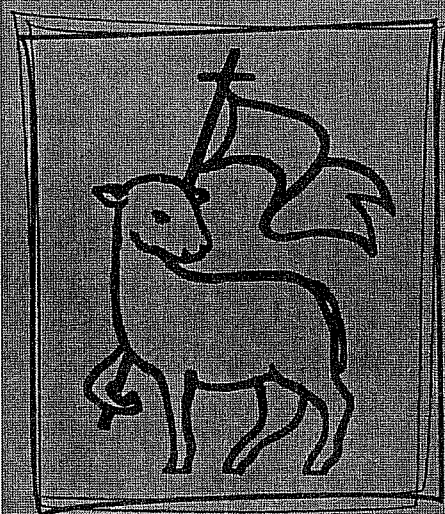
"Požehnané commercium"

J. Karafiát

Tanvald

Příloha:

*Jednání o sjednocení
JB a ČCE (3)*

Biblická úvaha	3
Nejsme poraženi, 1K 4, 7-11 (<i>J. Halama st.</i>)	
Charismata v obecné církvi (<i>P.Hejzlar</i>)	
Úroky ze starých pokladů	8
Na čem záleží (<i>D.Ženatý</i>)	
Dějiny	10
Předbělohorská krize JB (<i>J.Halama ml.</i>)	
Bartolomějská noc (<i>Vl.Sakař</i>)	
Unitas fratrum	17
"Požehnané Commercium"	
(<i>P.Vogt, p: V.Kalista</i>)	
Hvězdné návrší	
zprávy	
Ekumena	21
Španělská evangelikální církev (<i>A.Araujo a</i>	
<i>L.Boyd, p: MU</i>)	
J.M.Loachman (<i>B.Kejř</i>)	
Náš seniorát	24
Dopis Poradního výboru	
Tanvald (<i>R.Borski</i>)	
Setkání sester (-tk-)	
zprávy	
Informace	29
Neznámá evangelia (<i>B.Kejř</i>)	
J.Karafiát (<i>B.Kejř</i>)	
Nečítankové vzpomínky (<i>B.Kejř st.</i>)	
Čtenáři čtou a píší	34
ad: Multireligiozní shromáždění?	
(<i>O.Halama</i>)	
Příloha	
Jednání o sjednocení JB a ČCE (3)	
(<i>P.Špirko</i>)	

Nové Bratrské Listy

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze.

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2,

tel: 02/ 24 94 18 70,

email: uf.praga@neuforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

Milí čtenáři,
chceme s radostí konstatovat, že dostatečný počet příspěvků nás donutil, abychom minulé číslo rozšířili o 1 list, tedy o 4 strany. A jak doufání, užitečného a zajímavého čtení. Zároveň však nám „unikly“ mnohé překlepy, což nás mrzí a doufáme, že nám to odpustíte. Uvědomujeme si, že značnou část obsahu našeho časopisu tvoří delší příspěvky, které i často musíme rozdělit a uveřejňovat na pokračování. To v současné „klipové“ kultuře, kdy informace přijímáme spíše jen z novinových titulků, není příliš obvyklé. Přece se však domníváme, že k některým článkům bude stát za to se vracet třeba i s odstupem času.

Ačkoliv od vzniku našeho časopisu za pohnutých podmínek, kdy byla naše část církve odloučena z Jednoty bratrské, jsme nevyužívali našeho periodika pro podrobné informování o konfliktu, natož pro nějaké očerňování druhé strany a zveřejňování mnohých materiálů – a nechceme se k tomu přiklonit ani nyní, přece přinášíme stručnou zprávu z Tanvaldu. Jako výmluvnou ilustraci o jednání a záměrech těch, kteří v naší zemi Jednotu bratrskou zcela proměnili.

Jsem vděčný, že i když třeba církevně i osobně procházíme složitými chvílemi, kdy se nám všelijaká očekávání hroutí a nevidíme východisko, nenacházíme žádnou jistotu, že i tehdy, právě tehdy si smíme jako křesťané připomínat to, co nepochází z nás, co nám bylo darováno a co naší perspektivu překvapivě rozšiřuje: „přijali jste Ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče! Tak Boží Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti. A jsme-li děti, tedy i dědicové - dědicové Boží, spoludědicové Kristovi“ Ř 8,15b – 17a

S upřímným přáním hluboké vnitřní jistoty, že je Bůh i váš milující Otec

Bohumil Kejř

biblická úvaha

Nejsme poraženi

„Tento poklad máme však v hliněných nádobách, aby bylo patrné, že tato nesmírná moc je Boží a není z nás. Na všech stranách jsme tísnění, ale nejsme zahrnuti do úzkých; jsme bezradní, ale nejsme v koncích; jsme pronásledováni, ale nejsme opuštěni; jsme sráženi k zemi, ale nejsme poraženi. Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven. Vždyť my, pokud žijeme, jsme pro Ježíše stále vydáváni na smrt, aby byl na našem smrtelném těle zjeven i Ježíšův život.“
(1K 4, 7-11)

Apoštol Pavel vyznává ve verši, který předchází našemu textu, že „Bůh osvětlil naše srdce, aby nám dal poznat světlo své slávy ve tváři Kristově“. Neříká osvětlil moje, nýbrž osvětlil naše srdce, tedy i mé a tvé, a jak Pavel, tak i my neseme to světlo Boží slávy ve svých srdcích životem.

Když se ale někdo díval na Pavlův život, jakou Boží slávu viděl? Spíše mohl vidět pronásledování, utrpení, ponížení. Pavel sám přece vypsál, co všechno musí zakoušet: Pronásledování, rány, vězení i zimu. Není to tedy protimluv? Apoštol mluví o světle Boží slávy, ale zatím je na něm vidět utrpení, ponížení a záda zjizvená ranami od biče. Židé by očekávali od Božího služebníka, který je účasten Boží slávy, něco zcela jiného. Očekávali by záznaky a mocná znamení Boží slávy. Jde to dohromady?

A tu říká apoštol krásné podobenství: „Máme poklad v hliněných nádobách“. Ve starověku byla hliněná nádoba tou nejobyčejnější, všední nádobou. Když se rozbila, udělala se z hlíny nová. I my jsme tedy jen hliněné nádoby, ale každý věřící má v té hliněné nádobě pravý poklad - Pána Ježíše Krista samého. Jestli on v nás zůstává, neseme jej v sobě jako poklad. Je to zvláštní: proč v hliněných? Právě poklady se přece nedávají do křehkých nádob?! I to Pavel vysvětluje: „aby bylo patrné, že tato nesmírná moc je Boží a není z nás“, totiž, aby ze všeho dobrého, co se při nás ukáže a co roste z pravé víry a lásky, byl chválen a slaven jen sám Bůh, a ne člověk. Proto se v církvi neudílejí medaile za zásluhy i třeba všelijak osvědčeným a zasloužilým, protože za všechno patří sláva a chvála samotnému Bohu, a ne nám.

My jsme nejednou zakusili, že se Boží moc a sláva projevují při jeho lidu, i když musí procházet mnohým strádáním a utrpením. Projevuje se tak, že je to skutečně vidět. Jak?

Hle, co apoštol píše: „Na všech stranách jsme tísnění!“ To je skutečnost. Pavel to sám zažil na svém těle a prožívá to vždy znovu a znovu Kristova církev. Nesklízí světskou slávu, úspěch a obdiv, ale Boží lidé jsou na všech stranách tísnění.

Kdyby člověk bez víry procházel takovým utrpením, jakým procházel apoštol Pavel, možná, že by tím byl k smrti unaven a už by to dávno vzdal. Ale Pavel zde ukazuje, že toto není naše situace. Píše: „nejsme zahrnuti do úz-

kých“. To značí: nevzdáme to! Neklesáme, nedáme se otrávit, neupadneme do nenávisi. Cítíme Boží pomoc, vysvobozující ruku Kristovu. On nás vyvádí ze stínění na širokost a osvobozuje nás. Nikomu se nepodaří nás udolat či zničit. Bůh je naše útočiště a síla, ve všelikém soužení pomoc vždycky hotová.

„Jsme bezradní“. I to Pavel zakusil a známe to i my. Jsme bezradní a nevíme, co si počít. Jak reagovat na to, co nás potkává, jak se s tím vypořádat? To je zvláštní slovo. I věrný učedník Pána Ježíše Krista se může dostat až tam, kde je najednou bezradný. A jestli vám někdo řekne, že věřící člověk si vždycky ví rady, že se umí se vším, třeba i s nemocí, lehce vypořádat, tak mu nevěřte. Pán Ježíš říká svým učedníkům: „Na světě soužení máte budete“. I vy budete někdy stát na křižovatce a nebudete si vědět rady, jak dál. Jsme - a ještě mnohokrát budeme bezradní - apoštol však říká ze své vlastní zkušenosti: „ale nejsme (nikdy) v koncích“. I když se nám zdá, že se dostáváme do slepé uličky, z níž není východiska. Jsme-li v Boží ruce, tak nejsme nikdy v koncích, protože Pán Bůh nás nikdy nenechá ve slepé uličce. Vyvede nás z ní ven a ukáže nám cestu.

Ale čtème dále: „Jsme pronásledováni“. To zažil Pavel sám na svém těle. Kolikrát musel utíkat před těmi, kdo ho chtěli zabít. A když se díváme do dějin církve - kolikrát musela věrná církev utíkat, kolikrát ji nepřátelé pronásledovali a snažili se ji vyhubit. Často však byl výsledek právě opačný, jak o tom čtème v knize Skutků apoštolů. Když začali křesťané v Jeruzalémě pronásledovat, tak aby s nimi už skoncovali, rozprchli se věřící do různých měst a evangelium se tím naopak rozšířilo. Že lidé dovedou krutě pronásledovat, to známe. Ale nikdy nejsme opuštěni. Pán ví o svých věrných a je jim přítomen i v těžkých chvílích života. To, že se dostáváme do úzkých, že jsme pronásledováni, že nás chce někdo vymazat z mapy Čech, to neznamená, že jsme opuštěni. Ne! Nikdy nejsme opuštěni, protože Pán Ježíš zaslíbil: „Ať já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa“. Pán je s námi a i když jsou někteří lidé proti nám, on nás nezanechá. Na to se můžeme spolehnout. Často je tomu tak, že právě v době největší tísně a zkoušek prožíváme Boží blízkost nejintenzivněji. Nezažili jste to už také?

A to poslední: „Jsme sráženi k zemi“. Můžeme si představit, jak spolu dva zápasí a jeden dostává stále znovu a znovu další rány. Když se zvedne, protivník ho znovu srazí k zemi.

Mám dojem, že od r. 1998, kdy jsme opustili synod v Nové Pace, jsme také my vždy znovu sráženi k zemi, přichází jedna rána za druhou. A tu slyšme Pavlova slova: „Ale nejsme poraženi“. Nejsme - a nikomu se to nepodaří. Ne proto, že bychom my sami měli dost sil odolávat. Zvláště my starší už žádné síly nemáme, jsme unaveni a vysíleni. Ale nejsme poraženi, protože nás ten svatý, věrný Pán drží ve své ruce, že nás vždy znovu pozvedá, abychom mohli povstat.

Můžeme se spolehnout na Boží zaslíbení, jak je čtème v knize proroka Izaiáše: „Ale ti, jenž očekávají na Hospodina, nabývají nové síly. Vznášejí se přím jako orlice; běží, a však neumdlévají, chodí, a neustávají“ (Iz 40,31

kral.).

Milí tanvaldští - přijměte toto slovo apoštola Pavla jako Boží slovo. spolehněte se na něj. Povede se vám jako Pavlovi:

Na všech stranách jsme tísnění, ale nejsme zahrnání do úzkých;

jsme bezradni, ale nejsme v koncích;

jsme pronásledováni, ale nejsme opuštěni;

jsme sráženi k zemi, ale nejsme poraženi - i když musíme opustit svou milou modlitebnu.

J. Halama st.

kázání při posledním shromáždění v tanvaldské modlitebně dne 10. března 2002.

Charismata v obecné církvi

Když Apostolicum vyznává „Věřím v Ducha svatého, svatou církev obecnou“, nestaví Ducha a církev vedle sebe náhodně. Autoři Apoštolského vyznání by se v tomto bodě mohli odvolat třeba na Zjevení, v jehož závěru zvou k vodě života společně právě Duch a nevěsta, tj. církev. Nebo na Janovo evangelium, podle něhož mají o Kristu svědčit Duch, kterého Ježíš pošle a učedníci. Vztah Ducha a církve je mnohostranný. V tomto příspěvku se omezíme jen na jeden aspekt tohoto vztahu, na charismata. Duchovní dary jsou dědictvím křesťanské církve od nejstarších dob. Toto tvrzení doložíme několika citáty z Nového zákona, dále z dějin rané církve a také zamyšlením nad svátostmi, jak jim rozumí pravoslavná a zejména římskokatolická církev.

Nejprve, co nám o těchto věcech dosvědčuje Nový zákon? Služba Ježíše Krista byla plná projevů Ducha svatého, zejména uzdravování. Právě toto - ve spojení s nadpřirozenou moudrostí - propůjčovalo jeho vystoupení neobvyklou míru autority a přesvědčivosti. Když Lukáš v knize Skutků shrnuje Ježíšovo vystoupení, píše: „Ježíše Nazaretského Bůh potvrdil před vašimi zraký mocnými činy, divy a znameními, která mezi vámi skrze něho činil, jak sami víte.“ (2,22) Tuto autoritu Ježíš propůjčil svým 12 učedníkům. Co je však ještě zajímavější, svou moc svěřil i širšímu okruhu 70 učedníků. Také ve Skutcích konají nadpřirozené činy nejen apoštolé, ale i diakon Štěpán, o němž je psáno, že „činil mezi lidem veliké divy a znamení“, dále Filip a ještě jiný učedník, který se na základě proroctví modlil za nevidomého Pavla a vložením rukou jej uzdravil. Nadpřirozené působení Ducha se tedy neomezovalo jen na Ježíše a apoštoly.

I v epištolách je roztroušena řada narážek, které ukazují týmž směrem. Nebudeme zde citovat 1. epištolu Korintským, ta je známá. Doložíme naopak, že pokud jde o duchovní dary, nebylo společenství křesťanů v Korintu nějakou výjimkou, která by vybočovala z běžných zvyklostí církve své doby. Pravda, korintští sice v něčem vybočovali, ale nebyly to samotné dary, nýbrž způsob jejich užití ve shromáždění. Nejen korintští znali aktuální proroctví, ale i list Římanům, což je vůbec nejsystematičtější list apoštola Pavla, uvádí

prorocství jako první ve výčtu darů. Už v úvodu tohoto listu Pavel vyjadřuje svou naději, že setkání s křesťany v Římě bude charismatickou událostí (1,11). Timoteovi bylo sděleno prorocství, jež se jej týkalo a přijal nějaký duchovní dar, když na něj starší sboru vložili ruce. Galatským Pavel připomínal, že díky víře a ne pro nějaké zásluhy jim Bůh „udílí Ducha a působí mezi vámi mocné činy“ (3,5). A na začátku epištoly Židům se píše: „Bůh potvrzoval jejich svědectví znameními, divy i rozličnými projevy své moci a rozdělením Ducha svatého podle své vůle.“ (2,4) S mocnými projevy Ducha svatého se tedy počítá v mnoha epištolách, nejen v listu Korintským; tyto projevy byly živou zkušeností různých skupin křesťanů a apoštolé mohli tuto zkušenost v rozhovoru s nimi používat jako argument, jako něco, oč se lze v myšlenkovém postupu přesvědčivě opřít, jako společné východisko. Pavel mohl napsat do Galácie: Vzpomeňte si na mocné činy, jichž jste byli svědky - přece se nyní z této cesty neodchýlíte k jiným naukám, když víte, jak bylo Boží působení mezi vámi přesvědčivé.

V této chvíli nás však přirozeně napadá otázka: Nebyl snad tento typ projevů Ducha omezen jen na apoštolskou dobu? Předběžně odpovíme: Jedná se o dary Ducha svatého a ten nezahynul. Proč by měly vyhasnout jeho projevy a dary? Hned to však doložíme autentickými slovy církevních otců, kteří žili nějaký čas po smrti apoštolů. Citujeme je podle církevního historika Jaroslava Pelikána, který vyučuje na yaleské univerzitě ve Spojených státech. Zmínky o duchovních darech v církvi pocházejí od sloupů církve 2. a 3. stol., od Justina, Irénea, Cypriána, Eusébia a Tertulliána. Justin Martyr použil duchovní dary jako jeden z argumentů ve sporu s judaismem. Napsal: „mezi námi jsou dosud prorocká charismata“ zatímco v židovstvu vyhasla. Iréneus píše, že v církvi bylo za jeho dnů mnoho těch, kdo mluvili v jazycích skrze Ducha a vynášeli tajemství lidských srdcí a tajemství Boží. Cyprián tvrdil, že obecná církev měla větší podíl na viděních, zjeveních a snech než sami Montanisté - což byl radikální proud tehdejšího charismatického hnutí. U Eusébia se lze dočíst, že i ti, kdo s Montanisty nesouhlasili, byli přesvědčeni, že „prorocká charismata mají pokračovat v celé církvi až do příchodu Páně.“ Tertullián, vůbec první latinsky píšící teolog, s Montanisty vlastně sympatizoval a psal - mimo jiné - o sestře, kterou znal, jež má během bohoslužeb zjevení, při nichž mluví s anděly a někdy dokonce se samotným Pánem. Podle prof. Pelikána se však zdá, že během druhého století „mimořádné působení Ducha, které bylo příznačné pro ranou církev, ubývalo co do četnosti a intenzity“. Později jsou takové projevy doloženy převážně mezi duchovenstvem, zejména mezi mnichy. Zde však lze podotknout, že tento úbytek projevů Ducha není nutné vykládat jako cosi normativního, jako projev Boží vůle. Mohl mít více příčin, zejména upevňování církevní struktury. Autorita se soustřeďovala v osobách biskupů a kněží. Tito byli prohlášeni za zprostředkovatele mezi Bohem a lidmi a proto byly spontánní projevy Ducha na straně laiků považovány spíše za nežádoucí. Na přímé působení Ducha však církev nezapomněla, jen se snažila dát mu ve svém životě určité místo. Dotek Ducha měly zprostředkovávat především svá-

losti. Až do 12. stol. počet svátostí kolísal. Od konce 12. stol. se jejich počet ustálil na sedmi, které užívá římskokatolická církev dodnes. Mezi nimi jsou dvě vysloveně charismatické: biřmování a pomazání nemocných. Biřmování je běžné i v pravoslavné církvi. Skrze modlitbu, vzkládání rukou a symbolické pomazání olejem je předáván Duch svatý. Dotyčný tím má být vybaven k životu svědka Ježíše Krista a mají v něm být rozhojneny dary Ducha. Podle 'Katechismu katolické církve' je „účinkem této svátosti plné vylití Ducha svatého, jak bylo kdysi uděleno apoštolům v den letnic“.

Další svátostí, kterou lze nazvat „charismatickou“, je pomazání nemocných. Je pozoruhodné, že současný Katechismus tuto svátost nenazývá „poslední pomazání“ a vysvětluje to těmito slovy: „Během staletí bylo pomazání nemocných udělováno stále výlučněji těm, kteří již umírali. Z toho důvodu dostalo název „poslední pomazání“. Navzdory tomuto vývoji liturgie církev nikdy nepřestala prosit Pána, aby nemocný znovu nabyl zdraví.“ Církev „Věří v oživující přítomnost Krista, lékaře duší i těl. Tato přítomnost zvláště působí ve svátostech a zcela mimořádně v eucharistii... církev však zná ještě jeden zvláštní obřad ve prospěch nemocných dosvědčený svatým Jakubem... Tradice rozpoznala v tomto obřadu jednu ze sedmi svátostí církve.“

Nabízí se otázka, zda jsme se jako protestanté radikálním snížením počtu svátostí ze 7 na 2 neochudili. Tento vývoj je nutno vidět v historické souvislosti. Reformátoři chtěli především zabránit zneužívání svátostí, totiž aby nebyly chápány jako lidské skutky, jimiž bychom si něco zasloužili, aby se s nimi neobchodovalo a aby byla věnována dostatečná pozornost zvěstovanému Slovu. V české reformaci pojetí svátostí ještě kolísalo. Jan Hus byl v této věci nepochybně věrný katolík a Jan Augusta v 'Umění práce' zcela samozřejmě vypočítává sedm svátostí. Je dobré uvědomit si také, že výraz „svátost“ se nikde v Bibli nevyskytuje. O svátostech zde mluvíme proto, abychom ozřejmili, že církev během svých dějin nacházela různé formy, jak hledat přímý dotek Ducha svatého.

Dnes se může zdát, že se na duchovní dary specializovaly některé denominace označované jako 'letniční' nebo 'charismatické', kdežto ostatních církví se to netýká. Letniční církve však s sebou leckdy nesou kromě případných darů ještě další balík zvyklostí, jež se jiným denominacím nejeví žádoucí. Nový zákon však dokazuje, že charismata nebyla výsadou korintského sboru. Rovněž starí církevní otcové 2. a 3. století tvrdili, že celá obecná církev má podíl na projevech Ducha. Pouze těmto projevům dává jinou formu než Montanisté. Toužíme-li tedy po duchovních darech, není nutné, abychom se stali letničními. Máme plnou svobodu hledat pro charismata takové vyjádření, které je co nejprůměrnější naší situaci.

Pavel Hejzlar

úroky ze starých pokladů

Na čem záleží

O posuzování druhých

Nesudte, abyste nebyli souzeni. Neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám (Mt 7,1-2).

Je to přehledná informace: Kdo odsuzuje druhé, bude sám souzen. Měřítka, která na druhé klade, budou jednou kladena na něj.

Byly v dějinách církve pokusy rozumět tomuto slovu jako obecnému zákazu soudnictví. Soud jako instituce by prý neměl vůbec existovat. Jistě by bylo krásné, kdyby soudní dvory a tribunály nemusely existovat. Vždyť soudy slouží jako východisko z nouze, když selže rozum, vytratí se ochota ke smíření, když život vytvoří tak spleťtíou síť vztahů a důsledků, že ji ani zúčastnění nejsou schopni rozplést.

Bratři z Jednoty bratrské ve svých poznámkách k překladu Bible kralické uvádějí, že toto slovo je zaměřeno proti soudu, který pochází ne z povinnosti, ale z všetečnosti a nenávisti. To je dobré a pomocné rozdělení. Soud z povinnosti, ten ano. Bez této instituce to žel zatím na světě nefunguje. Ovšem soud z všetečnosti a nenávisti, ten rozhodně ne.

Nejčastějším projevem souzení jsou pomluvy. Odsuzování druhých lidí. Je otázka, kde se tato touha v člověku bere a proč druhého pomlouvá. Snad právě proto, aby špinavost a nedokonalost autora pomluv byla méně nápadná. Aby ten, kdo pomlouvá, od sebe odvedl pozornost.

Pomlouvání mívá svůj rituál. Často se děje mezi lidmi, kteří jsou o sobě upřímně přesvědčeni, že oni nepomlouvají, že to ti druzí. V takové situaci se velmi často vynoří věta: „Já ti nevím, on je to sice dobrý člověk, ale je nějaký takový divný.“ Jak toto uslyšíme - pozor! Pravděpodobně je to elegantní přechod k pomlouvání! Autor sice oznámí naoko pokorně, že on sice neví. Že se jeho tvrzení možná nezakládají na pravdě. Tím sám sebe ospravedlní, že to nemyslel tak vážně, že je to jenom jeho domněnka, nic víc. Tomuto klamu žel sám uvěří a připraví podmínky pro následné pomlouvání.

Pomluva je kromě jiného zlá i proto, že se nedá vzít zpět. Těžko můžete jít po vesnici či ulici ve městě a říkat dobrý večer, já jsem pomluvil jednoho milého souseda, já tímto беру zpět, co jsem řekl, není to pravda, že spí se svou sekretářkou.

Můj otec říkával, že s pomluvou je to tak, jako když vylezete na věž kostela a tam rozpárete peřinu. Pak sice můžete jít, sbírat rozptýlené peří a pokoušet se tu peřinu znovu nacípat. Jenže už se vám to nepodaří.

Pomluva je zlá ovšem především proto, že škodí druhému.

Je tam však to úvodní upozornění, že jakou mírou měříme, takovou bude Bůh měřit i nám. To není vyhrožování ani strašení. Čtenář by měl být pouze tak laskav a vzít tuto informaci nesmírně vážně. Chceme být opravdu souzeni

stejným soudem, jaký vyměřujeme lidem kolem sebe? Pak ovšem nezbyvá než si přát - Pán Bůh s námi!

Výzva k tomu, abychom nesoudili, je víc, než pouhý požadavek slušnosti. Je založena na víře, že odsuzovat druhé není možné. Jsme totiž na tom před Bohem všichni stejně (Ř 3, 21-24)! Jsme všichni odkázáni na jeho pomoc, a vzájemným odsuzováním a pomlouváním ničíme to, co pro nás Bůh ve svém Synu vykonal (Ř 14, 4).

Pomáhat jako ten, jemuž bylo pomoheno

Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve vlastním oku nepozoruješ? Anebo jak to, že říkáš svému bratru: Dovol, ať ti vyjmu třísku z oka - a hle, trám ve tvém vlastním oku! Pokrytče, nejprve vyjmi ze svého oka trám, a pak teprve prohlédneš, abys mohl vyjmout třísku z oka svého bratra (Mt 7, 3-5).

Ježíš odhaluje neúměrnost toho, jak vidí člověk sám sebe a jak vidí druhé. Dobře vidí třísku v očích bratra či sestry, ale kládu ve vlastním oku je schopen přehlédnout. Ježíš neříká, že si nemáme všimnout třísek v očích svých bližních! Ne! Je podle něho správné bližním třísky z očí vytahovat. Není lhostejné, zda je tam mají, nebo ne! Jenže, a to je to úchvatné a moudré, nejdříve máme vyjmout sami sobě z oka trám! Smíme a máme tedy napravovat druhé. Smíme moudře a laskavě poukazovat na jejich chyby. Smíme jim sdělit, že mají třísku v oku. Smíme dokonce hasit, co nás nepálí. (Ne se ovšem klebetivě plést do věcí, po kterých nám nic není.)

Ale čiňme tak pokorně! Jako ti, kdo jsou na tom stejně jako postižení. Spěchejme na pomoc jako ti, kdo si museli sami vytáhnout kládu z oka a teď spěchají vytáhnout bližnímu i malou třísku. A spěchají mu pomoci a ne ho urazit a zesměšnit. To bývá totiž lákavé. Zneužít slabosti a chyby bližního k urážlivé poznámce.

Ti, kteří Krista následují, směji pečovat o tento svět a jeho bídu jako omlouštění hříšníků. Jako děti společného otce. Ne povýšeně a nafoukaně. Ne jako ti, kdo mají monopol na pravdu. Ne jako ti, kdo si myslí, že jsou tak dokonalí, že si to mohou prostě dovolit.

Ti, kdo Krista následují, směji být pozorní a vnímaví k trápení bližního. Pomáhat mají jako Kristovi služebníci. Jako ti, kterým týž Pán pomáhá z úzkostí a kteří jsou také na jeho pomoc odkázáni. A nemají tak činit jako bozi. Je to trapné, když druhí vidí, že jsme do sebe tak zamilovaní a zahledění, že nám ani trám ve vlastním oku nepřekáží. A ještě vedeme mravokárné řečky.

Perly a svině

Nedávejte psům, co je svaté. Neházejte perly před svině, nebo je nohama zašlapou, otčí se a roztrhají vás (Mt 7,6).

Častěji v této knize cituji z tzv. Kralických poznámek. Jsou to poznámky překladatelů Kralické Bible z let 1593 - 1613. Poznámky výstižné a vtipné. Pro ně jsou perly „věci nejdražší a nejčistší - jako jest slovo Boží“. To je dobré nasměrování k dalšímu výkladu. Ježíš, jak věříme, je Syn Boží. A mluví. Pro ně-

kteřé jsou však Ježíšova slova - perly - marnou výzvou. To, co zní v Kázání na hoře, odmrští jako nepotřebné a neživotné. Stejně tak odmrští i to slovo tělem učiněné (J 1, 14). Takto snad smíme rozumět těmto slovům. Neděsit se toho, kdy moudrá slova Kázání na hoře někdo prohlásí za naivní povídačky. Neděsit se toho, když se někdo Kristu vysmívá a zlehčuje jej. Máme si pomyslet své a říci si - Nedávejte psům, co je svaté. Neházejte perly před svině.

K lepšímu pochopení může pomoci i širší souvislost. Četli jsme o tom, že je dobré se starat o věci, které můžeme změnit. A že je zbytečné starat se o věci, jejichž běh neovlivníme. Je dobré se starat o třísku v oku bližního, je zbytečné se starat, zda zítra slunce nalezne opět cestu na oblohu. Podobně zbytečné a marné je nadchnout psa pro věci svaté a sviní okouzlit perlami.

Slovo o marnosti takového počínání osvobozuje. Faráři a kazatelé církví nejsou placeni za to, kolik Božího slova prodají. Zrovna tak laici, kteří se netají se svou vírou. Křesťan není obchodní cestující, který musí prodat za každou cenu. Nemusí. Nemusí se úslužně s potouchlým úsměvem podbízet. Slovo Boží smí přijmout každý. Ale nemusí. A může nastat situace, že tak, jako je zbytečné dávat psům svaté věci a perly házet před svině, tak zbytečně je někomu stále nabízet slovo svatého Boha. (Uvádí se k tomu příklad Ježíše, který také mlčel při výslechu před Pilátem a Herodem.)

Reakce na nabízené perly někdy může být i zuřivá a podrážděná. Otočí se a roztrhají vás.

*Daniel Ženatý,
farář ČCE v Novém Městě na Moravě,
náměstek synodního seniora*

dějiny

Předbělohorská krize Jednoty bratrské aneb o užitečnosti pronásledování

1. Ve světě, ale ne ze světa. Alternativní povaha Jednoty.

Jednota bratrská vstoupila do života v době, kdy ještě doznávaly důsledky společenského rozvratu způsobeného husitskými válkami a názory první generace Bratří byly touto skutečností zřetelně ovlivněny. Bratrský pohled na sociální existenci člověka je dědictvím tábořského proudu husitství, na nějž Bratří od počátku navazovali, zpočátku polemicky, s naprostým odmítáním násilí, odvratem od světa a značným moralismem. Doznívá tu myšlení husitské revoluční doby, očekávání blízkého konce časů a z něj pramenící zpochybnění až odmítnutí veškerých stávajících hodnot a struktur. Výsledkem je negativní přístup ke světu, chápanému, do značné míry pod vlivem myšlenek Petra Chelčického, jako prostor bytostně hříšný, ovládaný zlem a do zkázy padající. V tomto hříšném světě nemá smysl pokoušet se hledat orientaci, rozlišovat ja-

kési lepší či horší možnosti. Být křesťany znamená oddělit se od světa a řídit se nikoli lidskými pravidly, ale zákonem Božím.

Způsob, jakým Bratří rozuměli tomuto zákonu, nacházenému ve slovech biblického svědectví, je vedl k přesvědčení, že k jádru křesťanské zvěsti nutně patří její sociální rozměr. Evangelium jakožto vnitřní moc, která proměňuje lidský život, není a nemůže být soukromou záležitostí. Nestaví křesťany do světa jako izolované jedince, ale vytváří z nich společenství, v němž se uskutečňují nové vztahy, určované láskou a nezištnou službou. Zlému propadlý svět takové společenství ovšem nepřijímá, proto usilují Bratří o vytvoření vlastní, alternativní společnosti, která by se spravovala výhradně Božím slovem, bez ústupků a kompromisů ve vztahu ke hříšnému světskému panování.

Brzy se však ukazovalo, že tato cesta, která měla vést ke křesťanské dokonalosti, nepřináší kýžené plody. Svým separatismem zaváděla bratrská společenství do izolace, dogmatickým pojetím zákona kladla na lidi nespílitelné požadavky a vznikající rozpory neuměla řešit. Proto se dostal ke slovu jiný pohled, který byl přejnější tábořské teologii a kritičtější k Chelčickému. Zdá se, že byl v Jednotě skrytě přítomen velmi záhy, snad od počátku, po Řehořově smrti se začal slyšitelně ozývat (především u Tůmy Přeloučského) a na konci 15. století se po několikaletém zápase prosadil [Peschke, 1981: 101-120]. Podobu uceleného učení dostal tento postoj ve spisech Bratra Lukáše. Svět v jeho pohledu není prostorem řídicím se do zkázy, z něhož je nutno unikat, ale místem, kde se má prověřovat a prokazovat křesťanská naděje, známá zatím pouze vyvoleným, ale nabízená všem. Křesťané nemají ze světa utíkat, aby vytvářeli vlastní, alternativní společnost a čekali na vysvobození, ale svědčit o své naději aktivním životem v kritické solidaritě s ostatními lidmi.

Církev je přitom stále chápána jako společenství, které představuje alternativu k převládajícímu způsobu života a správy společnosti, posláním tohoto společenství však není být ostrovem, na němž se lze zachraňovat před zahynutím, nýbrž být příkladem, že existuje i jiná možnost k utváření mezilidských vztahů než mocenská. Křesťané, kteří ze svého společenství vycházejí do každodenních vztahů, povolání a funkcí ve společnosti, mají být všude na svých místech stálou připomínkou této alternativní možnosti, formované vzájemnou láskou, odpuštěním a vědomím, že v odpovědnosti před autoritou Božího slova jsou si všichni lidé naprosto rovni. Ve světle evangelia je každá autorita či moc svěřenou odpovědností, v níž má člověk příležitost sloužit podle příkladu Kristova, nežít pro sebe, ale pro druhé.

V této podobě, do níž se bratrské učení rozvinulo, se stalo svým způsobem společensky nebezpečnějším než původní separatismus. Přesvědčení, že světská moc nemusí být ze své podstaty zlá, že ji lze užít i dobře, neulamuje hrot zásadní bratrské kritice světského panování. Naopak, bylo-li počáteční odmítání světa lhostejné k relativním rozdílům ve způsobech utváření sociálních vztahů, nyní se kritérii, vymezujícími onu „hojnější spravedlnost“ podle evangelia, o níž Bratřím od počátku jde, poměřuje celý život společnosti a jejích struktur. Pozorně se sleduje, nakolik těmto kritériím odpovídá život nejenom

prostých i urozených členů Jednoty, ale život společnosti vůbec. Nároky na proměnu sociálního uspořádání, vyplývající z evangelia, první generace sice vyhlásila, ale předem je označila za neuskutečnitelné v tomto světě. Nyní je Bratří ve svém přístupu ke společnosti uplatňují a pokoušejí se přesvědčováním i příkladem působit k jejich prosazování, čímž relativizují stávající pořádky mnohem účinněji než dřívějším odmítáním. Když vstoupili do veřejného života a vliv jejich učení začal vzrůstat, stávalo se zřejmějším, že v kontextu tehdejší společnosti představují cizí těleso, které může být hrozbou pro některé zavedené a přijímané zvyklosti a řády. Bezpochyby i proto zesílil ve společnosti odpor proti Bratrům, který vedl až k jejich postavení mimo zákon Svatojakubským mandátem z r. 1508.

Pod hrozbou tohoto mandátu žila Jednota v Českém království celé století a důvod, proč během této doby nebyl dotýčný mandát zrušen, ale naopak několikrát obnoven, nespočívá jenom ve skutečnosti, že byli Bratří vnímáni jako potomci husitství. Těmi byli právě tak čeští utrakvisté, kteří se stali během 16. století reformační evangelickou církví a požívali sice křehkou, ale přesto uznanou ochranu reformační konfese, hájené a strážené příslušníky šlechty. Důvody, proč byla Jednota postavena mimo zákon a tohoto postavení se nemohla zbavit přes opakované snahy zvláště svých šlechtických členů, je třeba hledat v bratrském učení samém, především v jeho sociálním rozměru.

2. Charakteristické znaky bratrského sociálního učení

Bratří po celou dobu své existence trvali na některých principech, které jim ve společnosti zákonitě musely působit problémy. Takovými konstantami bratrských postojů byly předně důsledné rozdělení světské a duchovní moci a důraz na řád a kázeň. Když Bratří za Lukáše dospěli k přesvědčení, že církev zde není pro zachraňování lidí ze světa, nýbrž pro svět, jemuž má být svědectvím a příkladem a v němž se má podílet na spravedlivějším utváření vztahů a struktur, řekli stejně jasně a rozhodně, že církev není a nesmí být součástí světských struktur, že nesmí být žádným způsobem podřízena mocenské manipulaci, ani závislá na lidských autoritách, i kdyby byly církvi příznivě nakloněny. Druhý charakteristický rys, důraz na řád a kázeň jako nepostradatelný znak křesťanského společenství, je pro Bratří odrazem autority Božího slova v lidském životě, bez něhož není odpovědná služba církve myslitelná. Velkou starost o zavedení řádu v církvi projeвили v jednáních s českými evangelíky, při jednáních o Českou konfesi (HREJSA, F. Česká konfese. s. 156n.), stejně jako po vydání Rudolfova Majestátu. Ještě těsně před Bílou horou čteme ve spise některých bratrských kněží připomenutí, že „nejvíce tedy hleděti se musí na řád a na kázeň, kteráž jest nejpřednější klénout Jednoty“ (Spis mladých kněží bratrských v markrabství Moravském starším jejich předložený etc. In MÜLLER, J. T. (ed.). Jana Amosa Komenského na spis proti Jednotě bratrské od Sam. Martinia z Dražova sepsaný Ohlášení. Připojen spis Samuele Martinia z Dražova: Třicet pět důvodů, pro které všickni evangeličtí čechové za jedno býti povinni jsou. In Spisy J. A. Komenského, číslo 3. Praha 1898, s. 41-51.

Citát s. 50.).

Z tohoto spisu zároveň vyplývá, jaké jsou hlavní rysy onoho řádu a kázně:

- aby kněží moc měli a povinni byli hřešící trestati a vylučovati;
- aby nesloužili [eucharistií] tak vesměs leckomus, než těm toliko, kterýchž sou povědomí a jichž svědomí znají;
- aby kněží v správě přináleželi starším a děkanu aneb superattendentům více nežli svým kollatorům, tak aby vystupující z řádu od starších trestání býti mohli;
- aby dosazování kněží na fary starším přináleželo;
- aby po církvích ustanovené byly některé osoby pobožné, vážné, kněžím za pomocníky, kteříž by na lid křesťanský pozor míti kněžím pomáhali, nad tím pak nade vším aby vrchnost ruku držeti pomáhala (Op. cit., s. 49).

Je tu sice již počítáno s rukou vrchnosti, ale domyslíme-li uvedené zásady, vrchnost je zavázána dbát na to, aby církev měla svobodu ke správě svých věcí a k vykonávání kázně, tedy vrchnost má vlastně hlídat sama sebe, aby nezasahovala do věcí, které jí nenáleží. Bratří až do konce trvají na autonomii správy církve (do níž světská moc nesmí žádným způsobem vstupovat a zasahovat) i na autoritě církevní disciplíny (která nedbá na žádné společenské rozdíly, ale staví všechny stejně před nárok Božího slova, jeho soudu i milosti). Na ústředních principech svého pochopení evangelia stáli Bratří i v posledních letech, kdy se v Jednotě přece jenom začaly ozývat hlasy směřující k linii velkých protestantských církví. I proto mohl A. Molnár konstatovat, že „Jednota bratrská po celou dobu své historické existence od poloviny 15. až do poloviny 17. století zůstávala vcelku věrna úzké vyznavačské cestě, nezastrašena násilným pronásledováním katolických panovníků a nepřízní utrakvistů, ani nezlákána touhou po klidu, zaručovaném snad diplomatickými ústupky“ (MOLNÁR, A. Eschatologická naděje české reformace. s. 64).

Bratrské sociální učení zůstává ve svém základě až do konce modelem alternativním, odlišujícím se od většinových norem společnosti i od přístupů ostatních reformačních církví. V bratrském postoji ke společnosti trvá při vši přijímané odpovědnosti a spoluúčasti na sociálním, až i politickém dění, patrný kritický odstup, který Bratřím opakovaně brání přitakat některým řešením, nebo alespoň schválit je bez výhrad.

Norma Božího slova, která je základním hybatelem vzniku i trvání bratrského společenství, neustále problematizuje a zpochybňuje lidsky pochopitelné snahy o hledání méně náročného způsobu existence, využívání diplomatických cest a strategií k získání bezpečnějšího a pohodlnějšího postavení za cenu uzavírání kompromisů a činění ústupků v některých zásadách. Tím není řečeno, že by se v Jednotě nic podobného nedělo. V praxi k takovým případům docházelo a s pokračujícím časem jich dokonce přibývalo, což opět Molnár vyjádřil působivým obrazem, že se Jednota ve svém vztahu ke světu „neubránila vnitřnímu krvácení“ (MOLNÁR, A. K otázce bratrské odpovědnosti za svět, s. 48).

Bratrské učení však setrvalo na postoji, že pravda evangelia, kterou má

církev dosvědčovat, je a vždycky musí být v napětí k touhám po jmění, moci a slávě, které jsou téměř neoddělitelně spjaty se světským vládnutím.

Rostoucí napětí však můžeme sledovat i v Jednotě samé, totiž napětí mezi ustálenými zásadami bratrského sociálního učení a konkrétní praxí každodenního života bratrských sborů. Náročnost bratrského pojetí života víry je natolik vysoká, že určité napětí mezi očekáváním a skutečností existuje nepřetržitě. První velké zvažování chyb a prohřešků s voláním k nápravě se událo již r. 1510, po Svatojakubském mandátu: „Neb sme se příliš osvobodili a rozprostřeli na světě a jako domácky ubezpečili a pokojně usnuli, a mnozí s světskými věcmi smiesili i v světské věci uběhli.“ vyznávají Bratři Starší v listě r. 1510.

Konstatování rozporu mezi bratrskou teorií a praxí však nabývá na četnosti i intenzitě zhruba od poloviny 16. století a stává se trvalým závažným problémem. Ptáme-li se, proč tato situace vzniká, docházíme k paradoxnímu zjištění: sílící problémy s udržováním bratrských zásad a tradic jsou spojeny s rozšířením reformace. Poznávání evropských reformačních hnutí, úzké kontakty s nimi v polské emigraci a rozšíření evangelictví v Čechách a na Moravě kladou Bratřím otázku, zda jejich cesta není ještě stále příliš úzká, přehnaně moralistická a nadměrně výběrová. Ve srovnání s luterstvím a kalvinismem se takto namnoze jeví.

Pokládáme-li Jednotu bratrskou za hnutí, jež je součástí evropské reformace, musíme si položit otázku, kterou Bratřím kladli již jejich současníci, zastupci evropských reformačních hnutí. Proč se znatelně, chtěně a v určité míře kontroverzně liší? Proč trvají na důrazech, které jiné proudy reformace nepokládají za podstatné rysy křesťanského života ve světě? Použijeme-li klasifikaci různých proudů reformačního hnutí, jak ji zformuloval v tezi o první a druhé reformaci A. Molnár (Stručný výklad např. MOLNÁR, A. Pohyb teologického myšlení. Praha 1982, s. 296n.), odpověď na otázku po důvodech zvláštnosti Jednoty se zřetelně nabízí.

Molnár označil reformní hnutí 14. a 15. století, především valdenství a husitství, za první reformaci, na rozdíl od evropské reformace 16. století, které dává název druhé reformace. První reformaci charakterizuje soustředění na příběh Ježíšův, na evangelia a obzvlášť na Kázání na hoře jako zdroj pravidel pro křesťanský život, s tím spojený důraz na Boží zákon a naléhavější očekávání konce časů, tedy výrazná eschatologická perspektiva. Proto je první reformace sociálně velmi citlivá, zdůrazňuje až revoluční povahu biblické spravedlnosti, ohlíží se po jejím přiblížení a snaží se ji ve svých společenstvích podle možností uskutečňovat. Druhá reformace je soustředěna především na zvěst o ospravedlnění, jak ji přinášejí pavlovské listy v Novém zákoně, zdůrazňuje tedy spíše milost a svobodu než nárok. V přístupu k Písmu je opatrnější, snaží se reflektovat celou širší zvěsti a vyvarovat se přehnaných důrazů, s čímž souvisí oslabení eschatologie, tedy i méně citlivé vnímání sociálních důsledků evangelia, zatímco se pozornost obrací více k duchovnímu životu věřícího.

Z odlišnosti důrazu obou proudů vyplývá i odlišnost jejich postoje ke společ-

nosti a různost postavení, jaké v sociální struktuře zaujmou. Molnár to v citovaném díle formuluje takto: „První reformace byla lidová v nejširším slova smyslu. Sdružila vyznavače valnou většinou z nejnižší postavených společenských vrstev. Byla sociálně zneklidňující, někdy revoluční. Druhá reformaci se dostalo ohlasu převážně v kruzích mladého měšťanstva v době počínajícího a postupujícího rozkladu feudalismu. Společensky byla konzervativní“ (Tamtéž).

Skutečnost, že hlavní proud evropské reformace nakonec ve světské moci hledal a našel politickou záštitu a oporu, že své působení spojil se společenskými mocenskými strukturami, hodnotí Molnár jako problematický rys a chybu reformačního hnutí. Došlo k ní tím, „že se reformátoři dali v politických otázkách svěst představami, které neplynuly důsledně z jejich pojetí božího slova“ (MOLNÁR, A., Pohyb teologického myšlení, s. 406). V důsledku toho se evropská reformace vrátila ke středověkému chápání křesťanské společnosti, kde církev a společnost prakticky splývají. Bylo-li bratrské lpění na vlastní cestě a odlišení od ostatních evangelíků motivováno odmítnutím této alternativy, bylo víc než oprávněné. Je nesporné, že tento motiv v Jednotě důležitou roli hrál, mnohem složitější však je říci, zda a nakolik byl motivem rozhodujícím.

Řekli jsme, že v Jednotě postupně narůstalo napětí mezi teorií a praxí. Zdrojem tohoto napětí je především silící touha zařadit se plně do hlavního proudu evropských křesťanských církví, zbavit se stoletého nařčení z pikhartiství a nálepky podezřelé sekty. Napětí, které trvá a spíše ještě narůstá až do vydání Majestátu, vzniká právě v onom „rozhovoru reformací“, který nemá jednoduché a uspokojivé řešení. Stát se součástí etablované církve nelze bez opouštění některých důležitých bratrských zásad. Napětí mezi radikálně chápaným nárokem evangelia na nový způsob života, který by byl hoden jména křesťanský, tedy cestou osobně i společensky náročnou a nepohodlnou, a zvěstí o ospravedlnění z víry a křesťanské svobodě, která v zájmu svého prosazení a rozšíření respektuje stávající pořádky a omezuje sociální kritiku na míru přijatelnou držitelům moci, se nejsnáze vyřeší tím, že jeden hlas umlčíme. V případě Jednoty nemohlo být v polovině 16. století řeči o tom, že by se Bratři vrátili k počátečnímu radikalismu, projevoval se naopak sklon opouštět některé ze starších zásad ve prospěch přizpůsobení evropské reformaci. Tomu se ovšem bránili především teologicky hlouběji vzdělaní kněží a Starší, proto oficiální dokumenty Jednoty a usnesení synodů a porad zpravidla potvrzují tradiční bratrské důrazy, přičemž si stýskají na „rozpuštělost lidu po zbořích“ a „vybočování z řádu“ některých kněží. Život pod ochranou České konfese na panstvích přátelsky nakloněné šlechty dával Bratrům zakusit příjemné stránky existence oficiálně uznané církve a zároveň zřejmě v mnohých posiloval dojem, že by se Jednota mohla stát uznávanou církví, aniž by opusťla kterýkoliv z podstatných rysů svého učení.

Na počátku 17. století se Jednota nacházela uprostřed těchto napětí a zápasů o budoucí podobu svého společenství a učení, přičemž charakteristika

„nezastrašena ani nezlákána“ (Stručný výklad např. MOLNÁR, A. Pohyb teologického myšlení. Praha 1982, s. 296n.), platí rozhodně důsledněji ve své první části. Vábení výhod, které by Bratři mohli užívat, kdyby jejich společenství bylo uznávanou součástí společnosti, významně spolupůsobilo na bratrskou ochotu účastnit se politického úsilí, završeného vydáním Rudolfova Majestátu, tedy legalizací českých evangelíků a Jednoty.

*Jindřich Halama ml.
(dokončení přístě)*

Bartolomějská noc

Před 530 lety došlo k politováníhodné události, jíž vyvrcholila počáteční etapa zápasu francouzské reformace, jejíž církevní společenství se ustavilo v roce 1559 na národním synodu v Paříži. Základem byla konfese, vypracovaná ženevským reformátorem Janem Kalvínem.

Ani ve Francii nevyrůstalo reformní hnutí bez překážek. Králové František I. (1515 - 1547) a Jindřich II. (1547 - 1549) je pronásledovali, přesto se však dále vyvíjelo a mohutnělo. Klidu se francouzské reformaci nedostalo ani později, když byla tolerována ediktem St. Germainským (vydán v r. 1562).

Nelítostné boje vypukly mezi francouzskými hugenoty a římskými katolíky znovu zanedlouho poté, kdy po vydání tohoto ediktu průvodci vévody de Guise, vůdčí osobnosti francouzských katolíků, povraždili účastníky hugenotských bohoslužeb v městečku Wassy. Protestanty vedli v těchto válkách admirál Coligny a princové z rodu Bourbonů.

Před vypuknutím těchto bojů se mohli hugenoti scházet celkem pokojně ke svým bohoslužbám s výjimkou Paříže a několika dalších měst. Celkem dvakrát přerušené boje skončily smírem, který byl pro hugenoty velmi výhodný.

Chystané usmíření mělo být zpečetěno svatbou královny sestry Markéty s Jindřichem Navarrským, hlavou hugenotů. Příznivého ovzduší, které bylo prosto (alespoň navenek) úkladů, využili však římsí katolíci ke strašlivému úkladu. V noci z 23. na 24. srpna 1572 se rozezněly zvony na pařížských kostelích. Jejich zvuk byl znamením k vraždění hugenotů, jemuž jen v Paříži padlo za obět asi 2 000 lidí. Vybíjení pokračovalo ještě v následujících dnech i mimo Paříž. Celkem bylo prý pobito asi

*pamětní peníz papeže Řehoře XIII.,
ražený na oslavu vítězství nad hugenoty*

20 000 lidí. Ušetřen byl Jindřich Navarrský (pozdější král Jindřich IV.) a jeho bratranec, princ de Condé. Král Jindřich IV. vydal posléze edikt nanteský, který zaručoval hugenotům plnou svobodu. Stalo se tak roku 1598. Jednalo se ovšem o edikt toleranční, který nedával plnou svobodu těm, jichž se týkal.

Bartolomějská noc se všemu hrůzami vraždění nevinných vzbudila v Evropě různý ohlas. Císař Maxmilián hovořil o tom, že se tyto události staly skvrnou na královském purpuru Karla IX., španělský král Filip II. byl naopak spokojen. Zajímavé bylo chování papeže Řehoře XIII. - ten sloužil v Římě slavnostní *Te Deum* - prý si myslel, že šlo o vojenské vítězství. Dal razit i pamětní peníz k vítězství nad hugenoty. Ražba mince trvala o něco déle a můžeme se jen obávat, že nebyla okamžitou reakcí na zkravenou zprávu, jak se domnívají někteří katoličtí historici, kteří mluví jen o slavnostní mši (např. A. Franzen: *Malé církevní dějiny*, Praha 1990, s. 213). Mnozí dokonce o tom nemluví vůbec (srv. J. Gelmi: *Papežové*, Praha 1994, str. 179 - 180, kde o Řehořovi XIII.).

Dr. Vladimír Sakarš

zbrávy ze světové UF

„Požehnané commercium“ - hospodářství u Zinzendorfa

Ačkoliv Zinzendorf, jak sám přiznával, příliš nerozuměl finančním záležitostem, byl nucen i k těmto ekonomickým otázkám zaujmout stanovisko. Byly to zcela konkrétní problémy, kterého ho donutily zabývat se tím, co dnes označujeme jako etiku podnikání.

Při založení Ochranova v r. 1722 šlo zpočátku pouze o přežití. „Kde vezmeme v této pustině každodenní chléb?“, starali se první osadníci. Záhy bylo jasné, že Ochranov, jako zbožné společenství, nemůže žít a přežít bez hospodářských provozů a obchodů, které zabezpečí práci a příjmy.

Tím vznikl další problém. Vystála otázka, jestli komerční činnost, která směřuje k vlastnímu prospěchu a zisku, je slučitelná s křesťanskými nároky na lásku k bližnímu, ne-

sobeckost a počestnost. Jak daleko mohou Boží děti v komerci jít, aniž by hřešily?

Je známo, že se bratřím podařilo vybudovat široce rozvětvenou obchodně - řemeslnou strukturu, která byla zaměřena na křesťanské hodnoty společenství. V čem spočívaly tyto hodnoty?

V tomto ohledu měl Zinzendorf zcela konkrétní představy. Východiskem jeho podnikatelské etiky je postulát kladné hodnoty práce: V mém společenství je nutno pracovat! Každý člen komunity je povinen pracovat, nikdo nesmí žít na úkor druhého, naopak ostatním svou prací musí mnohem více dávat. A ještě víc. Zinzendorf označuje práci ne jako prokletí za hříchy (sr. 1. Moj. 3, 17-19), ale jako výsadu, která je odrazem původního řádu Stvořitele (sr. 1. Moj. 2, 15) a spasení lidstvem Krista.

Zinzendorf dále zdůrazňuje oddanost práci. Práce by měla být pojímána jako služba Bohu, jako oblast života posvěcená Kristem, který sám byl řemeslníkem. Zde poukazuje hrabě Zinzendorf často na Lutherova slova o tom, že děvečka uklízející v domě slouží Bohu stejně jako farář, který v kostele koná bohoslužby. Proto by měl každý své pracovní povinnosti plnit uvědoměle a pilně. Ve vztahu k výrobě zboží to znamená dbát na co nejlepší kvalitu a vyloučit nehodnotné nebo chybné výrobky.

Zinzendorf je dále toho názoru, že křesťané mohou i obchodovat, je-li tato činnost vedena v duchu křesťanské lásky a bratrství. Křesťanský obchodník musí být bezpodmínečně čestný, slušný a důvěryhodný. To znamená, že nesmí své zákazníky a obchodní partnery ošidit, má usilovat o přiměřený a ne maximální zisk. K zamezení nesprávností při smlouvání o ceny zavedla městská rada v Ochranově již r. 1734 princip pevných cen. Byla také stanovena zásada minimální mzdy, aby byli řemeslníci a dělníci chráněni před vykořisťováním.

A konečně, za třetí, je podle Zinzendorfa účelem a smyslem každé hospodářské činnosti služba pro Krista a pro bratrské společenství. Nikoliv vlastní užitek, ale společný prospěch a snaha o šíření Království Božího vytváří motivaci pro bratrskou podnikavost. Její výtěžek slouží v odpovídající míře mnohostranným misijním a diakonským aktivitám ve prospěch společenství. Toto hledisko je pro Zinzendorfa úzce spojeno s jeho pojetím obce (sboru) jako

solidárního společenství: „Jsme nazváni jeho jménem, máme jeden zájem, jedno hospodářství, jsme zde jeden pro druhého“.

To znamená, že nikdo nežije a nepracuje jen pro sebe, ale v Kristu jsou všichni členové obce spojeni v jeden celek a přejímají tak podíl jeden na druhém.

Konkrétním výsledkem tohoto pojetí byl ve společenství rozvinutý systém sociální péče, který sloužil k tomu, aby se potřebným dostalo péče nejen tělesné, ale i duchovní.

Podstatou Zinzendorfovy podnikatelské etiky je také přesvědčení, že členové společenství by se měli cítit nikoli majiteli, ale pouze správci svých provozů a proto jsou Bohu odpovědni za řádné zacházení se svěřenými hřivnami (sr. Mat. 25, 14-30).

V r. 1753 napsal o „Bratřích“ Spangenberg: „Musí vědět, že nejsou pány svého majetku, ale pouze správci, kteří jsou za něj odpovědni. To je opravdu to nejmenší, co můžeme očekávat jako důsledek Ježíšova učení, jeho krve a utrpení“.

Tento relativismus v pojetí majetku umožnil, aby v Bethlehemu (USA) byla založena hospodářská organizace na principu společného vlastnictví. Odklon od soukromého vlastnictví tím ovšem nebyl povýšen na náboženský princip.

Konečně je nutno zdůraznit, že Zinzendorf v úspěchu hospodářského podnikání společenství spatřoval účinek Božího požehnání. V žádném případě ale nešel tak daleko, aby podnikatelský úspěch nebo materiální zisk srovnával s velikostí Boží přízně. Proslulá teze německého sociologa Maxe Webera (1864 -

1920), která říká, že cílem protestantské pracovní či podnikatelské etiky je potvrzení materiálního bohatství Boží milostí však neplatí pro Jednotu bratrskou. Bohatství (majetek), zvláště pak bohatství samoučelné, bylo Zinzendorfovi vždy nedůvěryhodné a podezřelé. Peníze se mohou velmi brzo změnit v modlu, která uzavírá cestu k následování Krista.

Naopak ale také nebyla zdůrazňována chudoba jako úděl, účel či nutnost. Zinzendorfovi nejde o askezi a odříkání jako o náboženský princip spásy, ale o prostou, přesto důstojnou jednoduchost, přiměřenou učedníkům a následovníkům „řemeslníka“ z Nazaretu.

Takže z pohledu jeho vlastní podnikatelské etiky můžeme Zinzendorfa označit za „muže střední cesty“. Jeho postoj nabízí odpovědi i na aktuální otázky dnešní doby: jak daleko mohou v podnikání a komerci zajít Děti Boží, aniž by se podílely na hříchu a podvodech ostatních.

*Peter Vogt, Niesky
Herrnuter Bote 4/2002
překlad: Viktor Kalista*

Hvězdné návří

Obsazení Ramallah izraelskou armádou v polovině března způsobilo velké těžkosti také na „Hvězdném návří“ (dílo Světové Jednoty bratrské pro práci s mentálně postiženými arabskými dívkami, původně útulek pro malomocné. Toto zařízení se nachází u vesnice Ramallah, kde má své sídlo Jásir Arafat. - pozn.red.): žádá ze spolupracovnic střediska nemo- hla opustit uzavřené město a proto

ve středisku ustala veškerá činnost. V současné době tam pobývá pouze Rauda Marouf s rodinou, jedna učitelka s rodinou a sestra Sophie Körte.

Dvanáctiletý syn tamního zahradníka Abu Jamala byl těžce zraněn izraelskými vojáky. Abu Jamal žije se svojí početnou rodinou v uprchlickém táboře nedaleko Hvězdého návří.

Bratr H.-B. Motel zaslal po obsazení Ramallahu prostředním faxu protestní dopis izraelskému ministerstvu obrany v Jeruzalémě. Současně poprosil pana Reimerse, zplnomocněnce Rady Evangelických církví v Německu u spolkové vlády v Berlíně, o intervenci u ministerstva zahraničí.

Pan Reimer navštívil nedávno spolu s delegací Evangelického podpůrného díla Betlém a setkal se při této příležitosti i se Sophií Körte.

*Herrnhuter Bote 4/2002
př. V. Kalista*

Jednota bratrská na Kubě

Provincie Jamajka žádá podporu 40.000 USD z programu Nové svědectví světu na podporu díla Jednoty na Kubě. Setkání Jednoty se zde nyní konají v soukromých domech nebo v jiných církvích. Nedávno byla při bohoslužbách v anglikánském kostele pokřtěna řada dětí; při Večeři Páně pak bylo více než 50 účastníků. Měl by zde být proto zakoupen vlastní dům pro práci Jednoty. O toto dílo se stará Br. Henriquez, farář z Nicaragui, který slouží na Gran Cayman (Velké kajmanské ostrovy).

Nový začátek práce v Malawi

Před časem byla z rozhodnutí Jednoty ukončena práce na jihu Malawi. Nyní začíná práce na severu země, v regionu který sousedí s jižní provincií Tanzanie. Dva kazatelé z Tanzanie začali práci v místech Karonga a Chitipa.

Tanzanie (Rukwa) nepřijala ordinaci žen

Synod Tanzánské provincie Rukwa, který se konal v listopadu loňského roku, odmítl velkou většinou ordinaci žen. Hostům z jiných tanzánských provincií, především z provincie Jih a Jihozápad, kde již jsou ženy ordinovány, se nepodařilo synodály přesvědčit.

Biskupská ordinace

bratra J. D. Kasitu se bude konat 14.června v Sumbawanze, Tanzanie.

Riga

Švédská misijní společnost FEBS zakoupila v Rize prostory, které mají sloužit jako kancelář pro práci v Lotyšsku, kterou vede br. Gundars Ceipe. Holandská misijní společnost ZZG dodá zařízení kanceláří.

Guyana,

kteřá je v rámci Unitas fratrum přidruženou provincií, konala svoji konferenci (synod má pouze provincie) v hlavním městě Georgetown. Protože také zde jsou silné letniční vlivy, byla hlavním bodem rozhovoru otázka křtu a postoj Jednoty bratrské k překřtívání dospělých. Do vedení církve byl potvrzen dosavadní předseda Brinmore Phaul.

Labrador

na své konferenci, která se konala při slavnosti 250 let od počátku práce prvních misionářů, byly sbory reprezentovány poprvé třemi zástupci. Nejdůležitějším bodem jednání byla otázka alkoholismu, který je v této části Kanady vážným problémem, vede k rozpadům manželství a následně také k sebevraždám. Konference ustavila pracovní skupinu, která se těmito problémy bude trvale zabývat. Ve vedení církve, které je tvořeno laickými členy, byl potvrzen dosavadní předseda br. farář Walter Edmunds.

Nové liturgie

Výbor pro liturgické otázky předal sborům v německy mluvícím území Kontinentální provincie k užívání dvě nové liturgie: Pohřební liturgii a Malou církevní litánii. Jejich zpracování si kladlo především za cíl přizpůsobit řeč dnešnímu jazykovému cítění. V současnosti zpracovává Liturgický výbor také jitřní velikonoční bohoslužby, které se konají na bratrských hřbitovech. Sbory už obdržely první návrh, který měly už v tomto roce vyzkoušet v praxi.

(připravili O. Halama a M. Ulrichová)

Zpráva o Španělské evangelikální církvi

Mé představy o Španělsku jako o jedné z „nejkatoličtějších“ zemí trvaly jen do loňského léta, kdy jsem se na Evropské konferenci žen Světového dne modliteb blíže seznámila s Liliás Boyd-Araujo, manželkou pastora Španělské evangelikální církve (Iglesia Evangélica Espanola). Z našich rozhovorů s ní a z následné přátelské korespondence s oběma pozoruhodnými španělskými křesťany, vznikla tato neméně pozoruhodná zpráva.

Duchovní počátky Španělské evangelikální církve se kryjí s reformáčním hnutím v Evropě 16. století. První španělská reformace byla vystavena strašnému pronásledování inkvizice, které se podařilo ji úplně potlačit. Nicméně během let, v nichž persekuce trvala, se ji podařilo mnoha význačným konvertitům přežít, zvláště v Seville a Valladolidu. Dokonce sv. Tereza z Akvily byla zachráněna z rukou inkvizitorů na doporučení samotného krále, i když se konvertitkou nestala. V letech 1559 a 1560, kdy docházelo k velkým veřejným procesům, bylo mnoho lidí upáleno na hranici nebo uprchlo do jiných evropských zemí. Poslední obětí inkvizice se stal učitel Cayetano Ripoll, který byl oběšen roku 1826 ve Valencii.

Tímto způsobem se Španělsko na tři století uzavřelo protestantské církvi. Roku 1868 došlo k tomu, co je ve španělské historii známo jako „Slavná revoluce“. Vedli ji muži z ar-

mády a liberalismus triumfoval. Od jednoho z nich, generála Primy, se cituje věta, pronesená skupině pastorků v Gibraltaru: „Teď můžete jít do celého Španělska se svou biblí pod paží.“ A to byl začátek Druhé španělské reformace, která byla předznamenána příchodem misionářů z evropských zemí, zvláště z Německa, Švýcarska a Velké Británie. Byli to většinou metodisté, presbyteriáni, evangelikální luteráni a kongregacionalisté. Zvěst evangelia se šířila velmi rychle - vždyť byl po ní doslova hlad - a Španělská křesťanská církev (do roku 1886), později Španělská evangelikální církev, slavila své první „Generální shromáždění“ roku 1889.

V současné době se Španělská evangelikální církev sama definuje jako církevní společenství sborů, sjednocených svědčit o panství Pána Ježíše Krista a uznávat ho jako Boha a Pána. Tyto sbory mají jedno společné vyznání víry. Ztotožňují se s První reformací a cítí se dědici těch, kdo v těch dobách vydávali svědectví. Nemá jasné hlavní konfesionální znaky, protože vychází z různých tradic, ale tvoří jedno tělo. Tato církev je ekumenická a při Večeři Páně přijímá všechny, kteří vyznávají Pána Ježíše jako svého Pána a Spasitele. Křest je druhou svátostí, která se vysluhuje při bohoslužbách. Vedle těchto jediných svátostí vykonává církev kazatelské ordinace, konfirmace, požehnání manželství a pohřby. Má dobré vztahy k jiným evangelikálním skupinám. V poslední

době je však mnoho takových, přičítajících z jiných zemí, zvláště z USA, které o ekumenické kontakty nestojí.

Sbory Španělské evangelikální církve se nacházejí po celé zemi kromě Kanárských ostrovů a Galicie. Jako celek má 58 sborů, v nichž se konají bohoslužby. Z toho je 38 kaplí a 20 misijních stanic. Má přibližně 3 000 členů, kteří vyznávají křesťanskou víru podle zásad protestantské reformace. Značnou část členstva i pastorů tvoří Romové. V nejbližších letech zamýšlí církev dosáhnout 5 500 členů. V církvi pracují různé komise, např. pro Nedělní školy, mládež, evangelizaci, masmédia, práci žen aj. Církevní pracovníci se vzdělávají na Spojeném evangelikálním semináři v Madridu.

Tato církev se koncem 19. a na začátku 20. století vyznačovala silnou iniciativou v sociální oblasti. V této době mělo Španělsko značný nedostatek na poli výchovy. Budování protestantského sboru bylo vždy spojeno se školou a vyučováním, což pozitivně ovlivňovalo vzdělávání dětí. Výsledkem občanské války bylo, že většina protestantských škol byla zavřena. Dnes má církev dvě střední školy v Madridu a dva domovy pro seniory v Barceloně a Mallorce. Ve spolupráci s jinými evangelikálními denominacemi řídí další instituce, a to Dětský domov v Sant Just Desvern v Barceloně, kde spravuje i nemocnici. V současné době k tomu přistupují charity na lokální úrovni, které se zabývají problémem drogové závislosti a návštěvami ve věznicích. Církev pomáhá také uprchlíkům ve spolupráci s jinými

institucemi, jako je Španělský výbor pro pomoc uprchlíkům.

Španělská evangelikální církev se financuje částečně sama z příspěvků svých členů. Každé staršovstvo má „pokladnu solidarity“, která shromažďuje měsíční příspěvky místního sboru. Z těchto peněz se hradí obecné výdaje, jako platy pastorů, sociální zabezpečení, údržby budov a pod. Kvůli stagnaci, způsobené poválečnou dobou a diktaturou, potřebovala Španělská církev pomoc od protestantských církví z jiných zemí, aby mohla uspokojit všechny své výdaje. Běžně je sama kryje více než ze 78%. Plné finanční nezávislosti má v úmyslu dosáhnout v roce 2005.

*Rev. Alberto Araujo a Liliás Boyd,
San Vicente del Raspeig
překlad M. Ulrichová*

J. M. Lochman

Velká posluchárna Evangelické fakulty se zaplnila v nedělní podvečer 14. dubna řadou bývalých žáků, ale i současných přátel, kolegů a také mnohými členy církví, kteří si všichni s vděčností přišli připomenout 80. narozeniny Jana Milíče Lochmana, výrazného kazatele a teologa.

Ačkoliv přirozené vztahy byly násilně přervány totalitní zvůli a J. M. Lochman musel zůstat v cizině, hranice jej neoddělila od milované vlasti i církve. Nezapomínal na ně ani tehdy, kdy byl velmi vytížen přednáškovou a publikační činností, ani když zastával významnou funkci rektora Basilejské university.

Jistě nebylo náhodou, že v posluchárně bylo přítomno i hodně členů našeho pražského sboru - ceníme si vřelé a mnohaleté náklon-

nosti bratra profesora k Jednotě bratrské a nyní k naší části církve.

Český čtenář má možnost načerpat z Lochmanových knih, které v posledním desetiletí u nás vyšly - jednak je to kniha O smyslu křesťanských svátků, a dále malá dogmatická trilogie na základní texty církve: desatero, modlitbu Páně a apoštolské vyznání víry. A v poslední době vyšla i jeho autobiografie Oč mi v životě šlo. Všechny publikace můžeme vřele doporučit.

Milému jubilantovi přejeme ještě mnoho svěžesti do dalších let a především Boží požehnání jak pro život soukromý, tak i pro jeho další činnost, ze které berou užitek mnozí další.

red.

Běh víry

Ne že bych již dosáhl, aneb již dokonalým byl, ale snažně běžím, zda bych i uchvátiti mohl, načež uchvácen jsem od Krista Ježíše. Bratři, jáť nemám za to, že bych již dosáhl. Ale to jedno [činím], na ty věci, kteréž jsou za mnou, zapomínaje, k těm pak, kteréž jsou přede mnou, úsilně chvátaje, k cíli běžím, k odplatě surchovaného povolání Božího v Kristu Ježíši.

Filipenským 3,12 -14 (kral.)

Vždycky jsem obdivoval velké atlety, v mládí třeba strhujícího běžce Emila Zátopka, v poslední době třeba naše desetibojaře. Tak mi Pavel svými obrazy dodával na různých sportovních kolbištích „dobré svědomí“. To ovšem nemohlo zůstat posledním dů-

vodem mé vděčnosti za jeho věty. Dříve či později se kladla otázka: K čemu nás tato Pavlova slova vlastně

vedou, v čem nám dávají atletickou horlivost za příklad? Aspoň dvojitý důraz je očividný. V dopise do Korintu zdůrazňuje Pavel ochotu velkých sportovců k osobní kázni, ano odříkání, k atletické askezi, která musí nechat mnoho z toho, co člověka jinak láká stranou, aby v závodech obstáli. V našem

textu zdůrazňuje apoštol především soustředěné zaměření na cíl. Obojí patří do výbavy vrcholných běžců. Obojí tedy může a má patřit do výstroje křesťanského běhu životem. Křesťanská víra není dolce far niente, sladké nicnedělání, notorická dovolená - to je výzva k následování a to, jak Ježíš kladl svým učedníkům na srdce, na úzké cestě, ve znamení kříže a v ochotě k oběti. A tu je zřejmé: na takové cestě mohou ony „atletické ctnosti“, na které Pavel ukazuje, mít své dobré místo. Žádné roztěkané plýtvání životními silami, nýbrž koncentrace k cíli vyznačuje velké běžce - a mělo by vyznačovat, to je přece smyslem Pavlova obrazu, i nás, malé křesťany...

... Pro každého z nás ve světle evangelia platí: to rozhodující není už za námi, nýbrž ještě před námi. Tyhle dva prosté obraty - za námi, před námi - ty rozhodují o tom, jakým směrem nás vede biblická víra. To platí i ve zdánlivě bezvýhodných situacích - až po to naše úmrtní lože. Tam, kde už se zdá bezvýhradně panovat jen ten minulý čas, i tam, a právě tam pla-

náš seniorát

tí apoštolské „přede mnou“. Protože toto „přede mnou“ není jen mnoho-
značné tajemství, nýbrž dobrý cíl, od-
plata svrchovaného povolání Božího
v Kristu Ježíši...

...Kategorie „přede mnou“ v tom
přesném, apoštolském smyslu, platí v
zákrutech života a platí i pro hodinu
naší smrti: dobrý cíl našeho putová-
ní. Nemáme tento cíl ve své sebejisté
dispozici. Ale Bohu díky: je pro nás v
dispozici Boží: „načež uchvácen jsem
od Krista Ježíše“. Kristus nám jde
vstříc - a proto smíme a máme běžet
jemu vstříc. „Snažně běžím“ říká
Pavel a říká to dvakrát, s důrazem,
protože ten běh není bez cíle a beze
smyslu...

*výňatky z kázání J. M. Lochmána,
které pronesl v kostele u Salvátora
14.4.2002*

Schůzka s Ředitelstvím EKP

V úterý 9. dubna večer se sešel v
Ochranově seniorátní výbor s Ředi-
telstvím EKP. Šlo o vzájemné infor-
mování. Mluvili jsme o snaze praž-
ského sboru uchovat ve vlastnictví
sborovou budovu soudní žalobou,
když její vlastnictví bylo přepsáno na
Jednotu bratrskou a ÚR usiluje o její
prodej. Informovali jsme o situaci v
Tanvaldě, který dostal nepřijatelnou
nájemní smlouvu od libereckého
sboru JB a byl proto nucen opustit
modlitebnu. Zmínili jsme také, že z
JB dále odcházejí kazatelé a členové
(dobrovolně i nuceně).

Dr. Paul Wee, který měl zprostřed-
kovat dohodu mezi ÚR a seniorát-
ním výborem o užívání budov senio-

rátu, napsal svou závěrečnou zprávu
o své nedokončené misi. (Zatím jsme
ji ještě neobdrželi.) Je rozčarován, že
ÚR nespolupracovala ve vyjednávání.
Bratr H-B. Motel podal návrhy
Poradnímu výboru Rady světové JB:
aby byl v této věci napsán dopis o-
běma stranám, aby Dr. Wee obdržel
poděkování za svou práci, aby byl po-
zván na synod UF (světové Jednoty) a
aby byl požádán o pokračování v dal-
ším vyjednávání. Návrhy byly přijaty.
Připomenuli jsme br. Motelovi, že
jsme ještě nebyli pozváni na synod
UF, slíbil intervenci u předsedy UF.
Byli jsme informováni o tom, že
bankrotuje vydavatel Hesel, což je
značný problém, i finanční. Jinou sta-
rostí je uprázdněný sbor v
Königsfeldu, když br. A. Schönleber
odešel do důchodu a br. Vogel z
Jednoty br. do zemské církve.

j.p.

Dopis Poradního výboru Rady světové Jednoty bratrské

My, členové Advisory Committee
Unity Boardu, Vás zdravíme ve jmé-
nu Ježíše Krista v tomto velikonoč-
ním období a modlíme se za to, abys-
te prožívali radost ze života v našem
Spasiteli a s Vašimi bratry a sestrami
v seniorátě.

Píšeme ve velikém smutku, že stá-
le pokračuje nevyřešený konflikt a
překáží životu a svědectví naší církve
v České republice. Hluboce nás zne-
pokojuje, že na problémy vynakládá-
me tolik času, energie a peněz, místo
abychom se soustředili na službu po-
třebným a těm, jimž je evangelium ci-

zí. Říkáme to Vám i Úzké radě co možná nejdůrazněji: musíte nalézt způsob, jak dosáhnout míru, aby se naši církevní práci mohlo dařit. Pro obě strany platí, že usmíření vždy znamená, že se musíte přiblížit k tomu druhému a přestat mu dávat vinu.

Chválíme Vás, kazatele a členy seniorátu, že se věrně shromažďujete k bohoslužbám a za Vaše odhodlání pokračovat ve sborovém životě v obtížných podmínkách. Ceníme si Vaší ochoty scházet se s br. Wee. Oznámil nám, že byl Vámi vždy vřele přijat a cítil se být vítaným. Oceňujeme Vaše pokračující přijímání rozhodnutí Unity Boardu z Aljašky a Jamajky a Vaši ochotu vyjádřit lítost nad zveřejněním pomluv, což napomáhá vyjednávání. Doufáme, že v současnosti nebudete podávat žaloby.

Žádáme Vás, abyste se nadále ochotně setkávali s br. Wee a účastnili se smysluplných vyjednávání pod jeho vedením.

Především Vás žádáme, abyste byli se všemi námi spojeni na modlitbách, aby nás Duch svatý spojil způsobem, který vyřeší rozdíly v některých praktických věcech, aby dílo Kristova království mohlo pokračovat.

Vaši bratři v Kristu

Angelile Yesaya Musomba, předseda
Robert E. Sawyer, místopředseda
Stanley G. Clarke
Hans-Beat Motel

Poznámka:

Seniorátní výbor spolu s předsedou konventu na tento dopis chystá odpověď se svým pohledem na současnou pozici Jednoty bratrské v České republice, na otázku komunikace s ÚR a otázku smíření

i na důvod soudních žalob.

j.p.

Tanvald

zpráva o minulosti a současnosti sboru

V roce 1956 došlo ke zrušení sboru Jednoty bratrské na Bratříkově a systematizace byla přenesena do Tanvaldu. Prvním kazatelem byl českobratrský farář br. Rostislav Chlubna a působil zde do roku 1959. Do jeho příchodu (1956) byl Tanvald kazatelskou stanicí sboru v Jablonci n. N. a jeho farář br. Vlad. Habr obsluhoval i tuto kazatelskou stanicí. Bohoslužby se konaly v jídelně podniku Seba.

Br. Chlubna zakoupil dům na Dolní Smržovce, který byl určen k demolici. Po nutných opravách sloužil dům k bohoslužbám i k bydlení. Po br. Chlubnovi byl od roku 1963 do sboru jmenován kazatel br. Rudolf Borski. Ten totiž musel opustit koberovský sbor, neboť se jeho duchovní činnost nelíbila tehdejšímu veřejným činitelům.

V Tanvaldě nastal čas velkého budování. Byla zhotovena nová střecha, zaveden vodovod, odpady, byla vyměněna všechna okna, hlavní dveře, zbudováno nové schodiště do 1. patra, byla provedena úprava modlitebny, obnovena elektroinstalace atd. Členové obětovali svůj volný čas i finanční prostředky proto, že milovali Pána a svůj sbor.

Ovšem teprve v roce 1966 byl sboru dán souhlas ke koupi tohoto domu. Do té doby jsme čelili velikému nebezpečí pokuty za to, že jsme investovali do soukromého majetku finanční prostředky. Bylo to těžké období, ale byli jsme chráněni Boží lás-

kou a milostí. Kupní smlouva je psaná na Sbor Jednoty bratrské v Tanvaldě, se sídlem na Dol. Smržovce. Pokud jde o dřevěné obložení modlitebny, to provedli Kaufmanovi zdarma, ale dali si podmínku, že v případě změny majitele si vše odvezou.

Společenství sboru rostlo jak po stránce početní tak duchovní i finanční. Měli jsme pěvecký kroužek, také děti, mládež i konfirmandy. Konaly se modlitební i biblické hodiny - i v rodinách. Stále jsme děkovali Pánu, že nám dopřál mít vlastní dům ke službě věřícím i nevěřícím. V 60. a 70. letech se zde konaly kursy mládeže, kterých se účastnilo až 30 mladých lidí. Všichni byli ubytováni ve sborovém domě, kde dostávali i jídlo. Naše sestry i v tomto ohledu obětavě sloužily. Několikrát sbor poskytl své prostory ke konání kazatelských konferencí.

Situace v našem sboru se podstatně změnila příchodem rodiny Petra Horáčka v r. 1997. Ne všichni členové s jeho příchodem souhlasili. Ale Petr Horáček zpočátku vystupoval velmi dobře - žádal o možnost bydlení ve farním uprázdněném bytě. Jelikož Petr Horáček projevoval určitou lítost nad svým působením v minulých letech, rada starších mu dala souhlas k bydlení a byla s ním podepsána nájemní smlouva na dobu 5 ti let. Byla provedena rekonstrukce bytu, zaveden plyn do bytu i modlitebny.

Náš vzájemný vztah byl ucházející. Horáčkovi se zapojili do služby sboru. Ovšem po synodu v r. 1998, kdy se „charismatici“ zmocnili Jednoty bratrské, se všechno změni-

lo - jako když v teplém počasí udeří mráz. Petr Horáček byl plně zastánce nového směřování. Nastaly rozpře mezi členy sboru a Horáčkovými. Ve sboru vznikla nedobrá duchovní atmosféra. Horáčkovi uzamkli oboje hlavní dveře a ponechali nám možnost vstupu pouze v neděli nebo na zvláštní požádání. Horáčkovi ze sboru odešli a jezdí do Liberce - tím se alespoň duchovní atmosféra vylepšila. Kazateli R. Borskému také zamkli a obsadili kancelář, přestože na ni měl nájemní smlouvu na dobu 5ti let. Ale na to nikdo nedbá. V kanceláři má kazatel 400 - 500 knih a další osobní věci, některé byly bez jeho přítomnosti i vědomí odvezeny do ústředí v Nové Pace. Také mu odcizili lesní roh, který obdržel jako dar od br. Jar. Salaby za pomoc při stavbě jeho rodinného domku v Koberovech.

Poslední shromáždění jsme mohli v naší modlitebně vykonat 10. března. Jaký byl pro to důvod? Sbor chtěl zaplatit za odběr elektrického proudu za rok 2001. Psali jsme v této věci do ústředí JB v Nové Pace, ale odpověď přišla z Liberce - že prý oni jsou správci našeho domu. Předložili nám nájemní smlouvu, kde požadovali 200 Kč za 1 hodinu. Rada starších odmítla podepsat smlouvu s tím, že ze svého domu platit nebudeme. Vždyť jsme na jeho pořízení a opravy od „pronajímatele“ nedostali ani 1 korunu! Po té nám byl z Liberce dáno ultimátum, že když na smlouvu nepřistoupíme do 8. března, že nám po tomto termínu nebude umožněn přístup. A tak neděle 10. 3. 2002 byla

poslední příležitost, abychom se sešli ve své modlitebně. Bratr J. Halama st. z Jablonce nám posloužil velmi povzbudivým kázáním. Byli přítomni i sestry a bratři z našeho partnerského sboru v Nieském a úžasně nás tím potěšili. Shromáždění bylo poznamenáno i slzami; nejen nad ztrátou modlitebny, ale i nad tvrdostí těch, kteří hovoří o lásce k bližním, ale my jsme poznali jen krutost bez lásky.

Po posledním shromáždění jsme si z modlitebny odvezli své věci. Rovněž tak i br. Kaufman. Nic jsme nepoškodili ani neukradli - přesto jsme byli na policii obviněni z krádeže. Je moc zajímavé, že žalující uvedl pouze věci hmotné, ale zpěvníky a bible neuvedl. I z toho je jasné, o co jim jde!

Následující neděli 17. března jsme se sešli v autošколе v Tanvaldě. Byla nám poskytnuta místnost, vybavená židlemi (pro 30 lidí). Budeme hradit pouze spotřebu energie, nájemné platit nebudeme. V budoucnosti bychom chtěli obnovit biblické hodiny, práci s dětmi a pod. Děkujeme všem, kteří na nás myslíte a modlíte se za nás. Chceme žít slovem z Žalmu 46, 2: „Bůh jest naše útočiště i síla, ve všelikém soužení pomoc vždycky hotová“.

Rudolf Borski

Setkání sester

Ochranovského seniorátu v Praze 6. dubna 2002

Jako každoročně, sešly se i letos první sobotu po Velikonocích sestry Ochranovského seniorátu ke společnému sdílení, rozhovorům a modlitbě. Sešlo se nás několik desítek z

většiny sborů našeho seniorátu a naše setkání trvalo celý den. Jako milé hosty jsme mezi sebou přivítaly sestry z Německa, sestru Gudrun Schiewe z Nieskeho, Christinu Welschen, kazatelku JB z Berlína - Středu a dále sestru Grit Böttger z Rittersgrünü.

Úvodní biblickou část měla sestra Christine podle postavy Máří Magdaleny, její pokory a služby Ježíši Kristu. Svůj příspěvek označila jako biblické vyučování, přičemž kladla důraz na čerpání z vnitřních hodnot každého člověka, z nichž má brát sílu zejména tehdy, je-li obklopen nedůvěrou. Na toto téma jsme ještě chvíli hovořily.

Sestra Christine nám také přiblížila současné poměry v zařízení pro mentálně postižené arabské dívky na Hvězdém návrší v Ramalláhu. Podle jejích slov středisko dnes v neutěšených politických poměrech nemůže naplno pracovat, přesto však si uchovávají naději, že se opět budou moci o postižené děti starat jako dříve.

Sestra Grit hovořila o svém pobytu v Jihoafrické republice, kde se v loňském roce sešly ženy ze Světové Jednoty bratrské. Své vyprávění doplnila působivými diapositivy. Byly jsme hluboce dotčeny zprávou o zoufalé situaci obyvatel, jejichž stále větší část se stává obětí AIDS.

Sestry z našeho seniorátu vyprávěly o svém pobytu a zážitcích z Evropského sejítí žen JB v Montmirail ve Švýcarsku. Zúčastnilo se tam i několik českých sester a společný pobyt se sestrami z Kontinentální a Britské provincie jim přinesl mnoho dobrého, pře-

devším posílení a povzbuzení do naší doby.

Po společném obědě přiblížila sestra T. Kalousová práci křesťanských žen v české ekuméně za posledních 10 let. Je to především práce na poli křesťanské pomoci potřebným, vzájemné poznávání a posilování ekumenické spolupráce.

V závěru odpoledne jsme zvolily pomocný orgán, který bude spolupracovat se sestrami Ulrichovou a Pernerovou. Byly zvoleny sestry: Kalistová, Svobodová, Nejmanová a Kalousová.

Během dne jsme také zpívaly a společně se naučily nové písně. Celý den pro naše milé hosty z Německa tlumočila sestra M. Ulrichová. Při závěrečných modlitbách jsme prosily o požehnání v naší další činnosti. Rozcházeley jsme se s vděčností za tento den.

-tk-

Opět do důchodu

Potřetí se pokouší milý bratr Jindřich Halama st. odejít na odpočinek po celoživotní službě a práci pro Kristovo království v Jednotě bratrské. Nejprve to bylo ke konci roku 1989. Ale už za tři měsíce po krátkém oddechu neodmítl nové povolání ke službě ve sboru v Nové Pace, která trvala až do léta 1994. Podruhé odešel do důchodu. Ale na podzim 1997 se ozývá volání o pomoc z Jablonce n.N., sbor je bez kazatele. Nemohl by bratr Halama částečně omezit svůj odpočinek a věnovat se ještě sboru v Jablonci? Stalo se. Třetí rozhodnutí odejít ze služby přišlo k 31.3.2002, po dovršení 77 let. Sboru v Jablonci nyní vypomáhá na poloviční úvazek bratr Karl-Eugen Langerfeld (t.č. se

doléčuje po operaci, snad se vrátí v červnu ke službě), administrátorem sboru se stává J. Polma.

Poprvé byl bratr Halama povolán jako kazatel Jednoty bratrské 18.2.1945, ale to měl před sebou ještě studia. Když byl vikářem v pražském sboru a současně studentem bohosloví, byl 22.10.1950 ordinován biskupem K. Reichlem na diakona Jednoty bratrské. Při ordinaci kazatel slibuje Bohu i církvi věrnou službu. Svě ordinační kázání měl bratr Halama na text: Tebe pak, synu člověčí, tebe jsem strážným ustanovil nad domem Izraelským, abys slyše z úst mých slovo, napomínal jich ode mne. (Ez 33,7) Přihlásil se jím k odpovědnosti, k vědomému závazku strážné služby v církvi nejen pro nejbližší čas, ale i pro svou budoucnost.

Nemohl tehdy vědět, jak v kterém údobí to bude služba náročná i nebezpečná a rozsáhlá.

Nemohl vědět, že jej čeká dlouholeté povolání do odpovědnosti člena a pak i předsedy Úzké rady, že se jeho strážná služba rozšíří na celou Jednotu bratrskou. Jistě netušil tehdy při svém ordinačním kázání, že ještě za celých 50 let ponese svou odpovědnost, do které se právě zavazoval.

Děkujeme Pánu Bohu, že bratru Halamovi dával vždy dostatek sil a moudrosti vést sbor i církev, že mu dával schopnost vyposlechnout z Písma svatého Boží hlas a schopnost tlumočit Boží vůli i Boží potěšení, že

šel vždy věrně za Kristem a druhé s sebou vedl. Děkujeme Pánu Bohu, že ho doposud může provázet jeho manželka.

A děkujeme bratru Halamovi samotnému, že byl vždy ochoten rozdávat své síly i svá obdarování od Pána Boha. Že nesl břímě kazatele sboru až do této chvíle. Že plně dostál svému ordinacímu slibu věrnosti nejen v časech lehčích, ale i ve složitých a vážných časech pro církev.

Nadějeme se toho, že ještě uslyšíme mnohá jeho kázání v různých sborech a vyprošujeme mu k nim hodně sil jako Božího daru. Jistě bude vítán ve všech našich sborech, když bude mít nyní více času je navštívit. Proto jeho odchod do důchodu není žádné loučení...

J. Polma

Milá návštěva

V pondělí 8. dubna přijel na krátkou návštěvu bratr biskup Hellmut Reichel. Kazatelé ze „severu“ se s ním rádi setkali v Jablonci n. N., přítomna byla i sestra kazatelka Christine Welschen z Berlína-střed, která byla na návštěvě v partnerském sboru v Rovensku po setkání sester Ochranovského seniorátu v Praze.

Bratr biskup se zajímal o poslední události v našich sborech. Zvláště „čerstvá“ byla událost ve sboru v Tanvaldě. Bratr biskup nás vyzval, abychom se nenechali zlomit nepřátelským jednáním, abychom vytrvali ve věrné službě i ve stále se ztěžujících podmínkách.

Hovořili jsme o teologické komisi světové JB, které měla pracovat od podzimu 1999, ale ÚR ji odmítla. Bratr biskup nám sdělil, že biskupové

Kontinentální provincie důrazně žádali Radu světové JB, aby rozhodla o zahájení práce teologické komise. Biskupy v tom podpořili jejich kolegové z Jižní Afriky.

Mluvili jsme i o smíření, ke kterému nás vyzývá Poradní výbor Rady světové JB. Bratr biskup důrazně prohlásil, že předpokladem smíření musí být náprava narušeného. Tedy oprava chybného jednání. Jinak je smíření pouhý iluze.

Bratr biskup vyjádřil i podiv nad postoji českých státních orgánů - že není možné, aby stát nechránil ty, kdo byli postiženi církevní mocí.

Byli jsme povzbuzeni touto milou návštěvou. Druhý den si chtěl bratr biskup prohlédnout nový sborový dům v Turnově - vždyť přijel z partnerského sboru Turnova Königsfeldu. Po té zamířil ještě do Prahy, kde se setkal s br. Kejřem a navštívil své příbuzné v městě, kde v místním sboru působili jeho předkové.

j.p.

informace

Neznámá evangelia

Novozákonní apokryfy

Centrum biblických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze vydalo v loňském roce první svazek ediční řady Knihovna rané křesťanské literatury. Zabývá se písemnostmi, které je možné literárně charakterizovat jako evangelia (jde v nich tedy o život a učení Ježíše Krista), ale také ty, které toto označení tradičně nesou, ačkoliv by jim slušelo spíše jiné zařazení... Další svazky této edice mají ko-

pírovať rozvržení Nového zákona a tedy po evangeliích (místo Skutků apoštolů) budou následovat Příběhy apoštolů a 3. díl se bude věnovat prorockým a apokalyptickým (zjevním = podle poslední biblické knihy).

Jak podtitul objasňuje, jedná se o novozákonní apokryfy - tzn. spisy, které netvoří biblický kánon, které nejsou pro křesťanskou víru normativní. Důvodem není jen obvykle pozdější datum vzniku těchto spisů, ale především skutečnost, že důsledně neodpovídají biblické zvěsti. Můžeme v nich sice nalézt oddíly, které se takřka doslovně shodují s evangeliijními perikopami, jak je známe ze svých biblí. Setkáme se zde i s Ježíšovými výroky, které zapadají do důrazů a smyslu Ježíšova učení a které mají jisté svůj původ v době, kdy vznikaly kanonické spisy. Ale často narazíme na místa, která se blíží spíše bujným středověkým legendám, které svůj obvykle dobrý záměr zahálily do formy, která - alespoň našim ušima - už nemůže znít jinak než podezřele, ne-li přímo odpudivě. Nezanedbatelný vliv má také duchovní prostředí, ve kterém ten který spisek vznikl. Dá se povědět, že od nejstarších dob v církvi byly k takovému druhu písemnictví vážné a kritické výhrady, ale pro některé lidi to zůstávala přitažlivá četba.

Jednotlivé spisky (a někdy se jedná o pouhé fragmenty) byly ve vydání zařazeny do souborných cyklů, z nichž jmenujme ty nejhlavnější: Apokryfní dodatky k evangeliím, Nejstarší evangelia (kde je např. i Tomášovo ev., které již před lety vyšlo samostatně), Židokřesťanská a-

pokryfní evangelia, Gnostická apokryfní evangelia, Evangelia dětství, Pilátovský cyklus.

Každému jednotlivému textu předchází zevrubný úvod, ve kterém se setkáváme s jeho charakteristikou i okolnostmi vzniku. Následuje podrobný soupis dochovaných rukopisů a překladů, společně s publikovanými komentáři. Pak následuje vlastní překlad (z řečtiny, koptštiny či z latiny). Často je připojen také výklad.

Uvádím několik ukázek, které mohou dát určitou představu o jazyku a obsahu předkládaných textů: Fragment tzv. **Tajného Markova evangelia**

Z dopisů nejsvětějšího Klémenta, autora koberců, Theodórovi

Dobře jsi udělal, že jsi umlčel nestoudné učení Karpokratovců. To jsou totiž ty prorokující bludné hvězdy, které od úzké cesty přikázání zbloudily do propasti tělesných a pozemských hříchů. Jsou pyšní na poznání toho, čemu říkají „hlubiny satana“, a nevidí, že sami padají do černé temnoty lži. Chlubí se, že jsou svobodní, ale stali se otroky nízkých vášní. Je jim třeba vždy klást všemi způsoby odpor. I kdyby řekli něco pravdivého, ani v tom by s nimi milovník pravdy neměl souhlasit. Ne všechno, co je pravdivé, je pravda. Před tím, co se podle lidského mínění jeví jako pravda, by měla mít přednost skutečná pravda víry....

Tomášovo evangelium logion 18

Učedníci řekli Ježíšovi: Pověz nám, jaký bude náš konec. Ježíš řekl: Odkryli jste počátek, že už hledáte konec? Tam, kde je počátek, tam bude konec. Blahoslavený, kdo bude stát na počátku,

ten uvidí konec a neokusí smrti.

logion 47

Ježíš řekl: Není možné, aby člověk sedl na dva koně, napínal dva luky. A není možné, aby čeledín sloužil dvěma páním, jinak bude jednoho ctít a toho druhého urážet. Žádný člověk, který pije staré víno, netouží v tu chvíli po mladém. A mladé víno se nedává do starých měchů, aby nepraskly. A nedává se staré víno do nového měchu, aby jej nezničilo. Nepřisívá se stará záplata na nové šaty, protože tak vznikne díra.

Pseudo-Matoušovo evangelium

XIII

Přihodilo se za nějaký čas, že se podle nařízení císaře Augusta provádělo sčítání lidu, takže se každý hlásil tam, kde se narodil. To sčítání prováděl Quirinius, místodržitel Sýrie. Josef s Marií se musel vypravit do Betléma, protože odtud pocházel on i Maria, z Judova kmene a z Davidova rodu i země. Když tedy šel Josef s Marií cestou vedoucí do Betléma, řekla Maria Josefovi: „Dvojí lid před sebou vidím, jeden pláče a druhý se raduje.“ Josef jí odpověděl: „Sed' a drž se na svém oslu a neved' zbytečné řeči.“ Tu se před nimi zjevil nádherný chlapec, oděný do skvostného roucha, a řekl Josefovi: „Proč jsi řekl, že jsou zbytečné ty řeči o tom dvojím lidu, o němž mluvila Maria? Viděla přece židovský lid plakat, neboť se odklonil od svého Boha, a pohanský lid se radovat, neboť se přiklonil k Bohu a dostal se do jeho blízkosti, jak slíbil našim otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi; přišel totiž čas, kdy se má z Abrahamova potomstva dostat požehnání všem národům.“

Když to ten anděl řekl, poručil oslu, aby zůstal sát, protože přišel čas porodu; a přikázal Marii, aby z toho zvířete slezla a

vešla do podzemní jeskyně, kde nikdy nebylo světlo, ale pořád tma, protože se denní světlo dovnitř nedostalo. Ale jak tam Maria vešla, celá jeskyně se rozjasnila, a jako by tam bylo slunce, celá se rozzářila světlem: a jako by tam bylo poledne, tak božské světlo jeskyni osvětlilo; ani ve dne, ani v noci tam božské světlo nechýbělo, dokud tam byla Maria. A tam porodila chlapečka; když přicházel na svět, shromáždili se kolem andělů, a jen co se narodil, klaněli se mu a říkali: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“

Druhý list Pilátův

List Pontia Pilata římskému císaři o našem Pánu Ježíši Kristu

Pontius Pilatus zdraví císaře Tiberia Caesara

Na žádost lidu byl téměř proti mé vůli a za mých obav vykonán trest na Ježíši Kristovi, o němž jsem ti v posledním dopise vše jasně vložil. Ach, žádný věk ještě nikdy neměl a ani nebude mít muže tak opravdu zbožného a přísného. Ale byl tu podivný nátlak samotného lidu za souhlasu všech zákoníků, představených i starších, ačkoliv už jejich proroci - a podle našeho obyčeje Sibylly - napomínali, že tento posel pravdy nesmí být ukřižován. Zatímco visel (na kříži), ukázala se nadpřirozená znamení, která podle názoru filozofů hrozila celému světu zkázou. Žijí jeho učedníci, kteří svou činností a zdrženlivým životem nezapírají svého učitele a vykonávají v jeho jménu velká dobrodíní.

Kdybych se nebyl bál, že brzy vypukne vzbouření rozvášněného lidu, snad by onen muž ještě žil. I když to bylo spíše z věrnosti k tvé důstojnosti než z mé vůle, že jsem se ze všech sil nepostavil na odpor proti tomu, aby byla dána na pospas a nespravedlivě trpěla spravedlivá krev,

prostá jakékoli žaloby, jen kvůli lidské zlobě.

Bud' zdrav. 5. dne před dubnovými Kalendami.

Tuto jistě inspirativní publikaci pro každého, kdo chce proniknout do bezprostředního okolí Nového zákona a do myšlení a představ víry rostoucího křesťanského (a někdy až mimokřesťanského) společenství, uspořádali Jan A. Dus a Petr Pokorný, kteří se také - společně s několika dalšími - podíleli na překladu textů z původních jazyků. Kniha vyšla v roce 2001 v nakladatelství Vyšehrad. Stran 461, doprovázena mnoha praktickými rejstříky. Doporučená cena 320 Kč. Představovaná kniha je dokladem tradiční pečlivé biblické práce, která má v našem národě mnohasetletou historii a za níž jsme vděční generacím minulým i současným.

Bohumil Kejř

Jan Karafiát

Počátkem dubna proběhla v prostorách Novoměstské radnice výstava s názvem „Život a dílo autora Broučků“. Byl to vítaný a vcelku zdařilý počín, jak zajímavým způsobem přiblížit významnou osobnost nejen pro církevní oblast. Jan Karafiát byl totiž víc než jen spisovatelem Broučků. Myslím, že zvláště zaslouží pozornost jeho důkladná biblická práce při revizi Kralického překladu. Protože byl sám výborným hudebníkem, věnoval se i práci, která vyústila v roce 1876 do vydání jeho Reformovaného zpěvníku. I v jeho náplni se zrcadlí Karafiátova refor-

movaná zbožnost: neveliký zpěvník obsahuje totiž všech 150 žalmů a k nim je připojeno pouze 52 duchovních písní.

Po velice důkladném studiu, především v Německu, působil Jan Karafiát jako vikář v Roudnici nad Labem, na Evangelicko-reformovaném učitelském semináři v Čáslavi (který absolvoval i 1. biskup Obnovené Jednoty br. V. Vančura) – který ovšem Karafiát považoval za celkově nepodařený podnik. A zvláště významná byla jeho farářská práce v evangelickém sboru helvétského vyznání ve Hrubé Lhotě na Valašsku. Od roku 1895 až do své smrti v roce 1929 byl Karafiát v Praze jako soukromý kazatel a spisovatel.

Je na místě v této souvislosti zmínit zajímavý kontakt mezi Karafiátem a naším pražským sborem: Jeho první kazatel br. Václav Betka byl mužem chatrného zdraví. Již pět let od založení sboru musel svou službu přerušit a odejel na léčení do švýcarského Davosu (r. 1907). V zápise z Rady starších ze září 1907 nacházíme tento záznam:

„Pan farář Karafiát se nabídl, že by chtěl, aby kazateli ulehčilo, svá nedělní shromáždění, která koná od 8 hod. ranní ve svém bytě, přeložit do nové modlitebny (míněna v Hálkové ul.), kde by zároveň našim členům tím bylo poslouženo. On by ovšem toto shromáždění konal dle svého obvyklého způsobu. O této nabídce se dále hovoří. Ona nevyhovuje cele našim přáním, je to kompromis, ale poněvadž vychází z přátelské ochoty k nám, zvláště k osobě kazatelově, a poněvadž od kázání p. Karafiáta jen dobrý účinek i mezi našimi členy lze očekávat, vyslovuje se rada starších pro přijetí, což

oušem ještě ČMK má být předloženo.“

Zápis další schůze však konstatuje, že ČMK = Česko-moravské komitě (orgán, který ze zahraničí řídil práci v „zemi otců“) neschválilo, aby byla přijata nabídka br. faráře Karafiáta. Můžeme se jen domýšlet, jak by se působení Karafiátovo projevilo na utváření podoby tehdy velice mladého sboru Jednoty bratrské v Praze.

Zpět k výstavě - byla koncipována podle různých období Karafiátova života a jednotlivé etapy byly charakterizovány úryvky z jeho knižně vydaných Pamětí. Část expozice byla vyhrazena pro populární Broučky a jejich rozdílnému výtvarnému zpracování, převážně pro dramatizaci s použitím loutek.

Pořadatelé výstavy byly Synodní rada ČCE, městská část Praha 2, Krátký film Praha a.s., Studio Jiřího Trnky a město Jimramov, odkud Karafiát pocházel. Výstava byla pořádána v souvislosti s umístěním pamětní desky na Jana Karafiáta v ulici Na Smetance, kde bydlel podstatnou část svého pražského života, než se nakonec přestěhoval na Letnou do Ověnecké ulice.

Jsem přesvědčen, že výstava návštěvníky potěšila a poskytla jim ucelenější pohled na rozmanitost a rá-

zovitost Karafiátova života. Je třeba však vytknout 2 okolnosti - jednak velice krátkou dobu, po níž byla expozice zpřístupněna, především však nedokonalou (vpodstatě žádnou) propagaci. Určitě by se nechalo pozvat více lidí, než kteří výstavu shlédli!

B. Kejř

*grafický návrh J. Walterové,
který byl použit pro seriál
„Broučky“ v režii V. Pospíšilové*

Nečitankové vzpomínky

Jako chlapec jsem byl párkrát na pobožnosti, které konal farář Jan Karafiát ve svém bytě. Tehdy již nebydlel na vinohradské Smetance, ale na Letné v Ověnecké ulici. Jsem patrně posledním pamětníkem, který na těch pobožnostech faráře Karafiáta byl. Dostal jsem se na ně se svým otcem, který byl Karafiátovým citem. Přitom musím přiznat, že jsme jednou šli rovnou z té pobožnosti na Spartu, jejíž hřiště

bylo nedaleko. Můj otec byl totiž velkým fandou kopané, tak jako mnozí jiní lidé té doby. O tom, jak četně byly tehdy zápasy v kopané navštěvovány, svědčí záběry některých filmů, např. Muži v ofsajdu.

Proč to ale zmiňuji? U pana faráře Karafiáta by nám to „neprošlo“. Byl totiž velkým a horlivým stoupencem zachovávání nedělního

klidu a například nesnesl, aby návštěvníci jeho pobožnosti k němu v neděli přijížděli veřejným dopravním prostředkem. Členem našeho sboru byl tehdy František Holeček, civilním povoláním správce cihelny v Letkách. Ten se často zúčastnil Karafiátových pobožností a farář Karafiát se ho zpravidla ptal: „A jak jste se sem dostal, Františku?“ A tak milý František musel buď jet do Prahy už v sobotu odpoledne, nebo mu nezbylo než jít v neděli ke Karafiátovi pěšky. A z Letek to bylo do Prahy hezkých pár kilometrů! Účast na Karafiátových pobožnostech bývala značná, ale každý musel přijít včas. Opožděnci našli dveře Karafiátova bytu zavřené a nikomu, kdo přišel pozdě, nebylo otevřeno, ať to byl kdokoli. Při zpěvu písní se nedoprovázelo, pan farář jen zabroukal melodii, zpravidla žalm, a pak se zpívalo. Nebylo to tím, že by Karafiát neuměl hrát. Byl velmi dobrým pianistou, z jeho Pamětí víme, že hrával Beethovenovy sonáty a kdo se v hraní na piano trochu vyzná, ví, že hrát Beethovena může jen vyspělý pianista. A ještě jedna zajímavost. Těch „Pamětí spisovatele Broučků“ je pět dílů a poslední díl byl vydán s pomocí knihkupce Karla Reichla a Václava Vančury, shodou okolností pozdějších biskupů Jednoty.

Já se ovšem na podrobnosti těch pobožností nepamatuji, většinou podávám, jak jsem to slyšel od jiných. A snad mohu zakončit jednou vzpomínkou. Pan farář Karafiát byl dost šetrný a jeho hospodyně Mária s ním měla občas trápení. Jednou, když se zotavoval z nemoci, nařídil lékař, že musí mít dobré hovězí polévky. Mária se marně dožadovala, aby jí pan farář dal na hovězí maso. „Ale Mária, udělejte obyčejnou polévku, ta postačí!“ Co měla Mária dělat? Koupila hovězí za své a udělala dobrou polévku. Pan farář ji ochutnal a povídá: „Vidíte Mária, jak to Pán Bůh zařídil? Ta polévka chutná jak hovězí!“

Bohumil Kejř st.

čtenáři čtou a píší

ad: Multireligiozní shromáždění?

- několik poznámek k rozhovoru nad článkem z NBL I / 2002 -

1. Jako křesťané a křesťanské církve vyznáváme víru, která má svůj určitý obsah a historickou zakotvenost. Křesťanská víra není jenom jakási víra v Boha, není jenom jakousi duchovní dimenzí člověka. Je založena na inkarnaci, jedinečném zjevení Boha v Ježíši Kristu. J.L.Hromádka říká: Ve středu všeho myšlení a života křesťanova stojí osoba Ježíše Krista. Nikde jinde není víra v Boha a láska k lidem tak spojena s určitou dějinnou lidskou osobností jako v křesťanství. Mojžíš, Konfucius, Budha, Zoroaster, Mohamed mají pro své stoupence podstatně jiný význam.

(Křesťanství v myšlení a životě). To je základ který nemůžeme a nechceme - a jsem přesvědčen, že, naprostá většina křesťanů a křesťanských církví - opouštět.

2. Žijeme však ve světě naprosto jiném než před desetiletími, ve světě, kde různé kultury a náboženství nežijí již odděleny hranicemi, vzdálenostmi a kontinenty. Žijeme v přímém doteku s jinými náboženstvími a kulturami, uprostřed nich, někdy dokonce v jejich stínu. Ale není to situace vůbec nová. Byla-li nesena křesťanská víra v době apoštolů za hranice Palestiny, pak vždy do prostoru jiných náboženství, božstev a věr. Byl to „střet“ náboženství a myšlení. Možná je dnes ohrožena křesťanská kultura (viz J. Smolík, Budoucnost křesťanství v Evropě, Kř. revue 2/02), ta však není vírou samou. Mluvit proto v souvislosti s globalizací - také náboženskou - o ohrožení křesťanské víry, není na místě. Ta může být ohrožena jenom zevnitř.

3. Přehlédneme-li dějiny střetů - často krvavých - různých náboženství včetně křesťanství, pak je pokus o sblížení, rozhovor, vzájemnou prezentaci postojů jednotlivých zástupců náboženství zřetelným znamením, že nechceme, aby také budoucnost byla násilnou konfrontací. Naším úkolem není obracet druhé na křesťanskou víru (to činí Pán, Sk 2:47), ale víru žít a dosvědčovat, v tichosti a mírumilovnosti.

4. Je-li papež Jan Pavel II. iniciátorem setkávání představitelů různých náboženství, nemůžeme mu proto podsouvat záměr spojení všech náboženství a opouštění christocentrické víry. Znamená-li nedávno vydaná vatikánská deklarace Dominus Jesus, že protestantské církve nejsou církví v plném slova smyslu, mohla by být jiná náboženství pro Vatikán srovnatelná a plnohodnotná? I když na straně římskokatolické (tak i protestantské) najdeme myslitele, pro něž různá náboženství jsou cestami k jednomu a témuž Bohu, je to spíše výjimkou nežli zásadním a trvalým trendem. Dejme prostor bratřím z římskokatolické církve, aby vysvětlili, co znamenají společné modlitby a jak chápou jiná náboženství.

5. Modliteb za mír v Assissi se na pozvání Vatikánu účastnil také bratr Angentile Musomba z Tanzánie, t.č. předseda světové Jednoty bratrské (Herrnhuter Bote 3/02).

Ondřej Halama

KALICH

- vzpomínkové shromáždění na M. J. Husa se koná ve skalách
u Besedic v neděli 7.7. od 15.⁰⁰ hod.

hlavním řečníkem bude prof. Erazim Kohák
Srdečně zveme!

Labyrint světa

Kdykoliv mím nějaký hypermarket nebo dokonce bloudím v jeho útrobách, vzpomenu si na výrok dávného řeckého filosofa Diogena při jeho vstupu na athénské tržiště: "Nevěděl jsem, že je na světě tolik věcí, které nepotřebuji."

Vy však patrně znáte o tomto filosofovi spíše to, že bydlil v sudě. Jistě, středomořské podnebí mu to dovoľovalo a navíc byl, jak se říká, starý mládenec. Ano, jeví se to jako podivínství, takhle žít. Já si však myslím, že Diogenes takto místo přednášení a poučování na sobě ukazoval, jak málo člověk potřebuje k životu.

A ještě něco o něm vím. Byl na něj zvědav známý vládce a úspěšný dobyvatel Alexander Veliký. Přišel k němu - Diogenes seděl před svým sudem a vyhríval se na sluníčku - a ptal se, co by si od něho přál. "Ustup mi ze slunce", odvětil filosof. Slavný vojevůdce v úžasu zvolal: "Kdybych nebyl Alexandrem, chtěl bych být Diogenem!" Co na to filosof: "A já, kdybych nebyl Diogenem, chtěl bych být zase jenom Diogenem."

Mnozí lidé, i vyznáním křesťané, sice nebydlí v sudech, ale v hypermarketu jsou jako doma. Avšak Diogenes byl blízek Ježíšovi, jenž sice nebydlil v sudu, ale, jak řekl, oproti liškám s jejich doupaty a ptákům nebeským s jejich hnízdy neměl, kde by hlavu složil.

A tento Ježíš řekl: "Blahoslavení chudí" a "Neshromažďujte si poklady na zemi". Ukázal, jak odstrkování Lazarové mají blízko do Božího království zatímco ti, kdo rozšiřují své sýpky, si neuvědomují, že ještě téhož dne může být "požádána jejich duše".

Jak si s tím poradit? Nemáme to snadné, vezíme v labyrintu, mnohem složitějším, než jak o něm psal Komenský. Nikoliv nějaký Alexander dobyvatel, ale celá tato spotřební civilizace stojí nad námi a vrhá na nás svůj stín. Chceme se s pomocí Boží vymanit z tohoto stínu? Věru není snadné za těchto úplně jiných poměrů dát na rady Ježíšovy. Avšak v něm je světlo.

Nikoliv přítomný Jeruzalém,
zeď nářku pod zbořeným chrámem,
ale onen budoucí z křišťálu a perel,
kde chrámem je Bůh, je náš domov.

(Únik z Babylonu)
Miroslav Matouš

Jednání o sjednocení Jednoty bratrské a Českobratrské církve evangelické v letech 1938 - 1948

(pokračování)

(1938)

V časopise Jednota bratrská (JB prosinec 1938, s. 132) vychází velmi pravděpodobně jako reakce na Bednářovu výzvu nepodepsaný článek v poněkud zchlazujícím tónu. Autor v něm varuje před nepodloženým a nepromyšleným entuziasmem pro sjednocení, ohražuje se (neoprávněně, jak pozdější vývoj ukázal) vůči tvrzení, že doba je tak nebezpečná, aby nás k něčemu nutila, a svou nechuť vyjadřuje v obrazu, že „velký sad“, jako podobnoství velké sjednocené církve, „může bouře leckdy snadněji zachvátit a poškodit než malou zahrádku“ (míněny církve malé).

1939

V roce 1939 bylo na téma „sjednocení“ publikováno v KJ 9 hlavních článků a v JB 3, přičemž 1. z nich byl vyjádřením synodu ke sjednocení církví.

Sérii zahájil v únoru K. P. Lanštlák článkem „O spojení našich evang. církví“ (KJ 1939, s. 34). Shrnuje v něm impulsy schůze Jeronýma a Akademické YMCA, která nabádá přesunout těžiště rozhovorů z jednání sjednocovacích komisí na všecírkevní půdu a učí-

nit více praktických kroků na sborové bási, jako např. uspořádat společná sborová shromáždění různých denominací a pod. Autor přidává i osobní prorockou připomínku, že „není-li ještě komu jasno, že je vůlí Boží naše spojení, pak jistě je jasno, že není proti vůli Boží, abychom všichni jedno byli a sloužili Bohu jedním ramenem“ (Sof 3, 9).

Hned v následujícím čísle vychází další, a to zcela zásadní úvodníkový článek dr. A. Lukla, ve kterém autor informuje veřejnost o zásadách,

Mudr. A. Lukl

kteří byly vypracovány na radě schůzí zástupců evangelických církví. Ve zkrácené a mnou upravené verzi zněla takto:

1. Sjednocovací proces vyplývá z výzvy evangelia „Ut omnes unum sint“.
2. Nejednotnost je brzdou zvěstování evangelia.
3. Naše církve však už jsou jednotny ve víře v Pána Ježíše Krista.

4. Po stránce věroučné není v podstatných článcích víry nepřekonatelných rozdílů. Jednotu přitom nechápeme jako uniformitu. Považujeme za samozřejmé, že by všichni duchovní byli převzati i do církve sjednocené.

5. I organizační a praktické rozdílnosti nejsou nepřekonatelné.

6. Zdůrazňujeme, že k jednotě nesmí vést důvody vnější.

7. Vřele doporučujeme:

a) aby se duchovní vzájemně zastupovali v kázáních a vůbec se zintenzivnila spolupráce po všech stránkách sborového života.

b) návštěvy členstva v jiných církvích mají být pokládány za doklad přátelského zájmu, nikoliv nevěrnosti.

c) kde by došlo k přestupu, budiž z obou stran přestupující poučen o zbytečnosti takového kroku.

Dr. Lukl dále informuje o bratrském duchu, jenž panoval na schůzích, nicméně připouští, že není ještě možno, aby úplné sjednocení všech nebo aspoň některých evang. církví nastalo do konání březnového synodu ČCE. I tato poznámka vypovídá o tom, že vidina sjednocení byla velmi žhavá a jednající strany jednaly v atmosféře značné náklonnosti této ideji. Zároveň je z ní patrné, že ČCE od počátku počítala v otázce spojení církví s tím, že by ostatní církve nalezly domov v jejich řa-

dách.

Publikaci těchto zásad bychom mohli nazvat „sjednocovacím manifestem“. Jednání se začalo shora a šlo o to, aby se patřičnou osvětou a propagací probudila ve sborech touha po realizaci těchto snah, šlo o to, aby se oheň prohořel se shora dolů.

Roku 1939 se konal synod JB, který vydal i oficiální stanovisko k sjednocování církví, již hodnotí kladně, vyjadřuje mu podporu, připouští možnost svého začlenění do řad své větší sesterské církve, nicméně navrhuje, zda by ČCE nechtěla hledat cesty k celé mezinárodní Unitas fratrum.

1940

V I. čísle KJ roku 1940 předložil Dr. Barták stanovisko metodistické církve k sjednocení. (Dr. Jan Pavel Barták, 1887 - 1964, nevlastní vnuk Jana Balcara, od dětství žil v Americe, kde vystudoval teologii a začal pracovat v církevní službě. Po r. 1921 se vrátil do Československa, aby pomáhal s misijní prací metodistické církve.

Dr. Barták

Stal se superintendentem, vězněn od nacistů, posléze za nastupujícího komunismu jako občan USA donucen vrátit se do zahraničí. Pozn.red.) Zdůrazňuje, že „nejme duchovně a nábožensky soběstační, a i kdybychom byli, nebylo by dobré si na tom zakládati, neboť by se to dělo na úkor evangelické katolicity“. Navrhuje dále, aby se české evangelické církve připojily k metodismu, podporuje to mj. i ekonomickými ukazateli.

Na popud tohoto metodistického návrhu pak v únoru M. Krejčí za ČCE navrhuje vytvoření jednotné církve s vnitřně diferencovanými senioráty, jež by vytvořily církve s podobnou orientací (Jednota bratrská s metodisty, Jednota českobratrská - tzn. dnešní Církev bratrská, pozn. red. - s baptisty).

1941

Rok 1941 byl rokem stagnace, rokem vyčkávání. Ve společném týdeníku všech tehdejších evangelických církví (ČCE, JB, metodisté, baptisté, Jednota českobratrská) nevyšel ani jeden hlavní článek, který by se tímto žhavým tématem zabýval. Také v měsíčníku Jednota bratrská není tomuto tématu věnována pozornost.

1942

Tohoto roku se pokouší doutnající plamen slučovacích snah rozfoukat až v dubnovém čísle KJ (KJ s. 93, Talár, liturgie a jiné) farář M. Krybus, který se komentářem k vnitřním změnám v JB (zavedení liturgie od r. 1940 povinně v celé JB, zavedení talárů), o nichž referoval dr. M. Plecháč v březnovém čísle JB, pokouší pobídnout představitele Jednoty, aby si povšimli výhod, které s sebou přináší organizace uvnitř ČCE (např. zastoupení duchovních i laiků v synodní radě,

V. Plecháč

autorita synodního seniora, což je narážka na a Plecháčův povzdech, že české Jednotě schází biskup) a vyzývá k podání

ruky ke spojení.

Počátkem května (KJ s. 111, Kam jde JB?) br. Plecháč reaguje na tuto výzvu slovy, že sice podporuje ekumenické snahy, ale má za to, že by „spojení mělo cenu pouze v tom případě, kdyby přineslo jak skutečné oživení extenzivní evangelizační práce u nás doma, tak i vzpružení a nový rozmach bratrské reforma-

ce a misie ve všech dílech světa, kam ji Unitas fratrum zanesla.... po-
něvadž spojení s mumií, třeba ú-
ctyhodně starou, by nikomu ne-
prospělo... K naplnění úkolu dru-
hého mohla by přispět nemálo i
ČCE, ale jen tenkrát, kdyby
všichni vyznavači Beránkovi ze-
mě otců pocítili solidaritu se
světovou reformací bratrského ty-
pu...”

Na tento Plecháčův článek rea-
guje znovu M. Krybus až v prosin-
covém čísle (KJ str. 236, Ještě ke
spojení evang. církví), ve kterém v
podstatě znovu vybízí k sjednocení
a vysvětluje, že rozdíly mezi oběma
církvemi nejsou významné a nepřeo-
konatelné.

V posledním čísle KJ r. 1942 (KJ
s. 241, Memorandum po snahách o
církevním sjednocení českých e-
vangeliků) je otištěno jako úvodník
memorandum Ústředního výboru
Kostnické jednoty z 9. 11. 1942,
které bylo zasláno představitelům
všech církví. Stojí v něm zhruba, že:

1. Víτάme jednání o sjednocení církví.
2. Kostnická jednota je jaksi vyřa-
zena mimo toto dění, dává však
tímto memorandumem najevo svůj zá-
jem.
3. Obracíme se na vás s výzvou,
aby byl vytvořen společný český e-
vangelický zpěvník.
4. Jsme proti všem snahám, které

by proces sjednocení brzdily.

Snad i toto memorandum spo-
lu se zhoršenou politickou situací
v protektorátě po zdařeném aten-
tátu na Heydricha bylo faktorem,
který vyvolal zvýšenou sjednocova-
cí aktivitu v roce následujícím.

1943

Roku 1943 rokování a disku-
se o spojení propukly nanovo a s
neběvalou intenzitou. Úředně bylo
zastaveno vydávání časopisu
Jednota bratrská a jediným veřej-
ným fórem se tak staly Kostnické
jiskry. Ty přinesly celou řadu člán-
ků k tomuto tématu, z nichž byly
některé zásadního rázu (zdá se
až, že cenzura zůstávala k této
oblasti indiferentní).

Tak např. Š. Pavlinec se v úno-
rovém vydání přihlašuje se svým
míněním: „Spojení toto jest žá-
doucí“, říká a pokračuje: „Rád
bych odstranil námitky, které to-
mu stojí v cestě“ (KJ 1943, s.
19). Námitky, s kterými se vypořá-
dá, v obrysu znějí:

1. Stojí za to těch 7 000 duší, aby
kvůli nim bylo nějaké zvláštní jed-
nání, nebo dokonce změna jména
církev?

Odpověď: Hodnotu církve ni-
kdy nevyjadřuje její velikost.
Význam staré Jednoty bratrské byl
v obráceném poměru k její velikos-
ti!

2. Jednota bratrská nemá určitou

konfesi.

Odpověď: Zbožnost této církve má však svůj určitý ráz, spočívající především v živém a vroucím poměru ke Spasiteli.

3. Ale vždyť Jednota bratrská, obnovená v Herrnhutě, jest dílem Zinzendorfovým, jest plodem německého pietismu!

Odpověď: Nikdo nepopírá, že Zinzendorf měl na obnovenou Jednotu vliv. Na druhé straně Zinzendorf viděl v obnovené Jednotě pokračovatelku staré a vědomě se snažil na českou reformaci navázat. Není náhodou, že se v zámoří Jednota nejmenuje podle Zinzendorfa ani podle Ochranova, ale „Moravští bratři“. A bylo by chybou domnívati se, že naše toleranční církev rostly jen z kořenů předbělohorských. Vliv zahraničního pietismu (např. v Halle) zasahoval prostřednictvím evangelických tajných kazatelů i k nám.

V dubnu pak vydává farář J. Závodský dosti obsažný úvodníkový článek, který nazval „Veliký úkol a svatá povinnost“ (KJ 1943, s. 43). Tím velkým úkolem je právě sjednocovací úsilí. Svatou povinností sice přímo v článku nespecifikuje, ale je z něj patrné, že má na mysli modlitební úsilí. Skutečnost, že je procentuálně malá evangelická část národa roztříštěna do 5 oddělených útvarů, „v nichž se po pravdě řečeno normální Čech nevy-

zná“, není žádnou předností, ale je to „trapný stav“, který neodpovídá vůli Boží.

V článku je dobře vystižena atmosféra doby. Závodský píše, že „myšlenka sjednocení nemá dosud mezi českými evangelíky své věrné stoupence. Nelze tu, žel, znamenat žádného obecného sponzánního nadšení pro ni, ani živelné, vroucí touhy po jejím naplnění. Idea teprve zraje, musí si probíjovati své uznání... široké vrstvy evangelíků o věci mnoho nevědí... Nelze zapřít, že jsou tu mnozí opatrní podle těla, kteří se na dílo sjednocovací dívají s malým zájmem a podezřívostí. Vliv těchto lidí nelze podceňovat. Stejně nesmíme podceňovat vliv konzervativců, kteří samolibě a někdy i sobecky majíce raději to „své“, význam a důležitost sjednocení krátkozrace podceňují a přezírají.... O sjednocení se mluví neváženě, povrchně, ano i ironicky se snahou hnutí zabrzdit. Tedy tato krásná a svatá idea má své vyslovené odpůrce.“

Tuto poněkud v temných barvách líčenou atmosféru zesvětluje Závodský uznáním, že je přesto i mnoho zbožných a vroucích lidí zasažených myšlenkou ekumenickou, kteří nejen ve sjednocení věří, přejí si je, pracují o ně, ale dokonce se za ně modlí.

Závodský o své osobě nemluví,

ale je patrné, že sám patří mezi vroucí stoupence sjednocení.

Dalším rozsáhlým článkem vstupuje do diskuse dr. J. A. Pellar (KJ 1943, s. 56). V článku nazvaném „K otázce církevního sjednocení“ se vyjadřuje rozhodně pro jeho uskutečnění, máje na mysli jednak apel evangelia, jednak vlastní (rozumí se československou) poženánanou zkušenost a klade zásadní otázku: „Myslíte, bychom měli tolik času sledovat ty naše malé rozdíly, kdybychom pilně popatřili na ten věčný, všem nám společný cíl před sebou?“

V dalším obšírném úvodníkovém článku přichází ke slovu prof. R. Říčan (KJ 1943, s. 61). I on svým hlasem vybí-

prof. R. Říčan

zí k usilovné a upřímné práci k jednotě, nabádá, aby se dosavadní spolupráce ještě více prohlubovala na všech možných polích, to jest výměnou kazatelen, společnou sociální prací i třeba spoluprací na finančním poli. Poukazuje na to, že se všechny evangelické církve hlásí k odkazu staré Jednoty bratrské. („Kéž všichni především jako k zá-

vazku a pak teprve jako dědicové, hotoví přisvojit si, na čem sami nepracovali,“ připomíná Říčan). Je pochopitelné, že nelze napodobit starou Jednotu beze zbytku, např. konání ryze kněžských synodů. Nicméně odkazuje na podstatné rysy Jednoty a její zásady, na kterých by se měly všechny církve shodnout. Jsou to velmi stručně:

1. Jednota usilovala od počátku o vnitřní a bohosloveckou přestavbu církve podle Písma svatého. Bratři vedou tam, kde mluví živý Bůh. Jeho slovo si nedávají zastřít přílišnou spekulací.

2. Víra odpovídající na pravdu Božího slova byla bratřím vždy tichým, prostým a pokorným nasloucháním Božím rozkazům. Evangelium dává, ale také zavazuje. Víra je pravá, jen je-li poslušnou věrou.

3. Bratři pojímají církev sborově. Církev ve smyslu bratrském vzniká jako smlouva bratří a sester s Ježíšem Kristem v odpovědnosti jedněch za druhé v lásce.

4. Společný život v církvi takto pojaté musí být formován Kristem Pánem: odtud požadavek řádu a kázně, jemuž jsou podrobeni všichni, i páni.

5. Jednota dbala vnitřní i zevní svobody vůči vrchnosti.

6. Vůči světu zachovává Jednota obezřetný odstup, jsouc věrna evangeliu, jež kritizuje svět.

„pokud s těmito zásadami skutečně souhlasí všechny evangelické církve,“ pokračuje Říčan, „mohou nás vážně dělit jen věci podružné, byť jistě ne malicherné Upřímnost ke Kristu ... nás oprostí od přílišné věrnosti k našim dílčím církevním tradicím.“

Cesta k jednotě pak vede cestou staré reformační zásady, že církev vskutku reformovaná jest ta, jež se Slovem Božím reformovat dala a stále je k tomu hotova, aby byla týž Slovem ještě a ještě reformována.

Až potud byla v onom roce aktivita soustředěna v rukou českobratrských evangelíků, jejichž vřelý postoj ke spojení z řádků přímo číší. Štafetu převzal dr. Plecháč, novopacký kazatel Jednoty bratrské, v znovu rozsáhlém a znovu úvodníkovém článku, který nazval „Bratrství jako základna sjednocení církví“ (KJ 1943, str. 133). Přišel s teorií dvou koncepcí, podle nichž by bylo možné sjednocení uskutečnit. První z nich by bylo vytvoření velké a silné evangelické církve. Druhou by byla obnova staré Jednoty bratrské.

První koncepci zamítá, jelikož východisko takové koncepce je příliš abstraktní, protože jediný společný základ je důraz na Písmo jako jednu normu víry a života a víra v Pána Ježíše Krista. Na tomto základě vzniklý útvar by byl ne-

jednotnou, vnitřně roztříštěnou mozaikou různých vyznání a důrazů, v nichž by nakonec převládl směr nejpočetněji zastoupený.

Druhá koncepce je založena na důsledném návratu ke staré Jednotě bratrské, s důrazem na specifičnost reformace bratrského typu. Bratr Plecháč s optimismem prohlašuje, že toto je přijatelné a snad i žádané přinejmenším u tří denominací, to jest u Jednoty bratrské, církve metodistické a ČCE.

Plecháčův článek vyvolal dosti bouřlivou polemickou odezvu. Hned v dalším čísle se proti mnoha thezím v úvodníku „Bratrství proti všeevangelictví?“ ohražuje a je vyvrací J. B. Souček (KJ 1943, s. 139). Varuje v něm před přílišným zdůrazňováním jednoho reformačního typu (v tomto případě bratrství), byť by k tomu vedly sebelepší úmysly. Součkovy argumenty proti tomu tvoří na jedné straně

J. B. Souček

slova samotného posledního biskupa staré Jednoty J. A. Komenského, který doporučoval, aby byla jakožto sektářská v círk-

vi vyzdvížena nejen jména Luterián a Kalvinista, nýbrž i Husita. Souček dále vyvozuje, že nejen Komenský, nýbrž i celá linie bratrského bohosloví zastávala v rámci starého protestantismu „všeevangelickou koncepci“. Na druhé straně si Souček všímá soudobých světových hnutí, která přicházela se snahou překonat odcizení církve od reformačního obsahu zdůrazněním kalvinismu jako takového. Čím horlivěji ho však tato hnutí chtěla obnovit, tím více upadala do umělosti, křečovitosti a malé plodnosti.

Souček tedy článek uzavírá slovy: „Nebojme se na prvním místě chtít evangelickou, třeba i všeevangelickou církev, nebojme se, že při tom bratrství přijde zkrátka, nebo se dokonce ztratí. Věřme, že i pro církev platí slovo Páně, že kdo chce duši svou zachovati, ztratí ji, kdo by pak ztratil duši svou pro evangelium, tenť ji zachová.“

(pokračování v příštím čísle)

Petr Špirko,

písemná práce, 1995

